

Tuyên Quang

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH TUYÊN QUANG
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TUYÊN QUANG

NĂM THỨ 62

Số 52 (234)

27 tháng 6 năm 2026

13 tháng Năm, Bình Ngô

Cuối tuần

Báo điện tử:

baotuyenquang.com.vn

Mái nhà đa thế hệ

Gia đình tốt thì
xã hội mới tốt

Tế bào
của xã hội

Gia đình tốt thì xã hội mới tốt ■ CHÚC HUYỀN

SINH thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “*Nhiều gia đình cộng lại mới thành xã hội, gia đình tốt thì xã hội mới tốt, xã hội tốt thì gia đình càng tốt hơn. Hạt nhân của xã hội là gia đình*”. Lời dạy ngắn gọn nhưng mang tầm tư tưởng vĩ đại của Người khẳng định gia đình không chỉ là nơi sinh thành, nuôi dưỡng mà còn là tế bào quyết định sự hưng thịnh của quốc gia. Đến Ngày Gia đình Việt Nam (28/6/2026), triết lý ấy lại một lần nữa trở thành hồi chuông thức tỉnh chúng ta nhìn lại “tế bào” của chính mình.

Bước vào kỷ nguyên số hóa toàn diện năm 2026, guồng quay của nền kinh tế tri thức và áp lực mưu sinh đang vô hình trung tạo ra những phép thử nghiêm ngặt cho mái ấm. Một thực trạng đáng buồn đang diễn ra: chúng

ta kết nối với cả thế giới chỉ bằng một cú chạm, nhưng lại ngắt kết nối với chính những người chung mái nhà.

Bữa cơm gia đình thưa thớt dần, thay vào đó là những “ốc đảo cô đơn” nơi mỗi thành viên chìm đắm vào thế giới ảo của riêng mình. Mỗi quan hệ vợ chồng, cha mẹ và con cái trở nên lỏng lẻo khi thời gian chất lượng dành cho nhau bị thu hẹp. Nỗi đau ấy còn hiện hữu xót xa hơn khi nhìn về những vùng cao, vùng sâu vùng xa. Giữa đại ngàn, hình bóng người phụ nữ vẫn hiện lên đầy lam lũ, nhọc nhằn. Khi người mẹ, người vợ phải gồng mình gánh vác sinh kế mà thiếu đi sự sẻ chia từ người bạn đời, “hạt nhân” gia đình nơi đây khó có thể trọn vẹn niềm vui.

Vì thế, Ngày Gia đình Việt Nam 2026 không thể chỉ là một ngày kỷ niệm mang tính hình thức. Đây phải là

một cột mốc để hành động với thông điệp mạnh mẽ: “*Gia đình hạnh phúc - Quốc gia thịnh vượng*”. Để làm được điều đó, mỗi cá nhân cần thực hiện một cuộc “trở về” đúng nghĩa. Hãy học cách buông bỏ áp lực sau cánh cửa, tắt bớt thiết bị thông minh để lắng nghe một câu chuyện của con, san sẻ một công việc nhà cùng vợ. Đối với cộng đồng, cần có những chính sách an sinh, giáo dục thiết thực hướng về vùng cao, giúp người phụ nữ giảm bớt sự lam lũ, để họ được trao quyền và làm chủ hạnh phúc.

Gia đình là nơi xuất phát, cũng là chốn bình yên nhất để trở về. Thấm nhuần lời dạy của Bác, bảo vệ và vun đắp gia đình không chỉ là trách nhiệm cá nhân, mà còn là nền tảng cốt lõi để xây dựng một Việt Nam phồn vinh, hạnh phúc và phát triển bền vững từ gốc rễ ■

Giữa nhịp sống hiện đại hối hả, những ngôi nhà “tam đại, tứ đại đồng đường” vẫn luôn là một nét đẹp bình dị, thiêng liêng của văn hóa gia đình Việt. Thế nhưng, đằng sau cánh cửa của tổ ấm đa thế hệ hôm nay, sự bùng nổ của công nghệ và sự khác biệt về lối sống đang vô tình tạo ra những “khoảng cách số”, những khoảng cách âm thầm. Vậy làm sao để chung sống thuận hòa, tôn trọng khoảng trời riêng, để mái nhà thực sự là bến đỗ bình yên cho mọi thế hệ.

KHOẢNG CÁCH VÔ HÌNH

TỪ xưa đến nay, nếp nhà với hình ảnh mâm cơm “tam đại, tứ đại đồng đường” luôn là nét đẹp văn hóa ăn sâu vào tiềm thức của người Việt. Một ngôi nhà có nhiều thế hệ cùng chung sống không chỉ là không gian sinh hoạt vật chất, mà thực chất là chiếc nôi nuôi dưỡng tâm hồn. Ở đó, ông bà, cha mẹ như những gốc rễ vững chãi, trao truyền nền nếp gia phong, vốn sống và tình yêu thương vô điều kiện. Ngược lại, con cháu đến đây để học hỏi, trưởng thành và chăm sóc khi tuổi già bóng xế.

Giữ trọn vẹn nếp nhà ấm áp ấy, ông Nông Văn Hoàng, thôn Đồng Hương, xã Chiêm Hóa tự hào chia sẻ về đại gia đình ba thế hệ của mình: “Nhà tôi lúc nào cũng rộn tiếng cười. Người già như chúng tôi có con cháu quây quần thì thấy vui vẻ, khỏe khoắn ra. Đi làm đồng hay đi học về, cả nhà lại tề tựu bên mâm cơm, có món gì ngon cũng gấp nhường nhau. Tình cảm gia đình cứ thế gắn bó tự nhiên, người lớn nhắc nhở, dạy bảo các cháu cũng dễ dàng hơn”.

Thạc sỹ xã hội học Nguyễn Thùy Linh, giảng viên Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn đánh giá: “*Gia đình đa thế hệ mang một sức mạnh nội sinh rất lớn. Môi trường này giúp người trẻ học hỏi được lòng*

Mái nhà đa thế hệ

■ GIANG LAM

Bà Phùng Thị Tâm, xã Minh Quang luôn dạy con giữ gìn bản sắc văn hoá nguồn cội để kết nối tình cảm giữa các thế hệ trong gia đình.

“*Gia đình đa thế hệ mang một sức mạnh nội sinh rất lớn. Môi trường này giúp người trẻ học hỏi được lòng biết ơn, sự bao dung và kỹ năng chung sống, những giá trị cốt lõi để hình thành một nhân cách tốt*”.

Thạc sỹ xã hội học **NGUYỄN THÙY LINH**
giảng viên Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn

biết ơn, sự bao dung và kỹ năng chung sống, những giá trị cốt lõi để hình thành một nhân cách tốt”.

Thế nhưng, nhịp sống hối hả và sự bùng nổ của công nghệ

đang làm thay đổi sâu sắc cấu trúc gia đình. Xu hướng thanh niên kết hôn rồi tách ra ở riêng, lập nên những gia đình nhỏ chỉ có hai thế hệ ngày càng phổ biến. Với những tổ ấm vẫn nỗ

lực duy trì nếp nhà đa thế hệ, đằng sau cánh cửa đôi khi lại ẩn chứa những khoảng lặng vô hình của sự giao thoa giữa thói quen xưa và lối sống mới. Thạc sỹ Nguyễn Thùy Linh cho biết thêm, những mâu thuẫn thế hệ thường từ những điều tưởng chừng giản đơn như sự “lệch pha” về giờ giấc sinh hoạt hay sự khác biệt lớn về thói quen và nếp nghĩ.

Khoảng cách ấy càng rõ nét hơn khi công nghệ ngày càng phát triển. Bữa cơm gia đình - nơi vốn dĩ để gắn kết tình thân và uốn nắn nếp sống dần thưa thớt. Thay vào đó, không khó để bắt gặp hình ảnh mỗi thành

viên sau giờ làm việc, học tập lại thu mình ở một góc không gian riêng, dán mắt vào chiếc điện thoại thông minh, xem tivi. Ông Lê Văn Hùng, tổ dân phố Tân Hà 3, phường Minh Xuân trải lòng: “Ngày trước, xong bữa cơm tối là cả nhà nán lại bên bàn nước, người lớn uống trà, trẻ con ăn hoa quả rồi kể cho nhau nghe chuyện cô quan, trường lớp. Giờ thì khác, các con ăn xong vội vàng xin phép đứng lên trước. Chồng ôm máy tính làm việc, vợ mãi lướt điện thoại trả lời tin nhắn, đứa cháu nội cũng đeo tai nghe dán mắt vào iPad”.

Guồng quay bận rộn và sức hút của các thiết bị điện tử đã tạo ra khoảng cách vô hình ngay dưới một mái nhà khiến sự tương tác, sẻ chia bị đứt gãy giữa các thế hệ.

NỖI NIỀM GIỮ NẾP NẾP NHÀ

Trong một gia đình nhiều thế hệ, nếu người già mang một chút hoài niệm và sự hụt hẫng trước sự thay đổi của thời đại, thì người trẻ lại dễ bị cuốn vào nhịp sống hiện đại bận rộn. Nằm ở giữa hai khoảng cách ấy là những người làm cha, làm mẹ trong độ tuổi 30 đến 45. Không có những mâu thuẫn gay gắt hay sự khác biệt quá lớn, áp lực của họ chỉ đơn giản là những trăn trở thầm lặng trong sinh hoạt mỗi ngày.

Tiến sĩ tâm lý học Hoàng Mai Anh, giảng viên Đại học Công đoàn Hà Nội cho biết, sự trở lại của những người ở giữa bắt nguồn từ chính tình yêu thương và mong muốn vun vén trọn vẹn. Một mặt, họ là những người con hiếu thảo, luôn muốn cha mẹ già được an lòng, sống vui vẻ với nếp nghĩ quen thuộc. Mặt khác, họ cũng là những bậc phụ huynh muốn thấu hiểu, làm bạn và tôn trọng sự tự do của những đứa con đang tuổi khôn lớn. Đứng trước sự khác biệt tự nhiên về nếp sống giữa ông bà và các cháu, họ trở thành một “người phiên dịch” trầm lặng. Họ vừa nhẹ nhàng giải thích những tiện lợi, mới mẻ của thời đại cho người già, vừa khéo léo nhắc nhở con trẻ về nền nếp, sự kính trọng dành cho ông bà.

Những việc tưởng chừng nhỏ bé ấy lại cần rất nhiều tâm sức. Sau một ngày lo toan công việc ngoài xã hội, trở về nhà, họ lại tiếp tục dành thời gian để gắn kết các thành viên. Chị Lê Hương Giang, thôn 6, phường Nông Tiến chia sẻ: “Bà nội tuổi cao, nhịp sống chậm lại nên rất thêm được trò chuyện. Nhưng ngặt nỗi bọn trẻ bây giờ hễ rảnh là đeo tai nghe học tiếng Anh hay lướt mạng, thành ra bà cứ lủi thủi vào ra. Thấy vậy, buổi tối tôi đành gác lại việc cơ quan, chủ động gọi cả nhà ra phòng khách cùng gọt hoa quả, hoặc sai đứa lớn hướng dẫn bà cách gọi video cho họ hàng ở xa. Phải khéo léo viện cớ tạo ra những việc chung tay như thế, hai bà cháu mới có dịp nói chuyện. Mình chịu khó để ý, làm cầu nối từng chút một thì bà mới đỡ buồn, mà các con cũng dần học được cách quan tâm đến người lớn”.

Nhìn nhận về sự gắn kết này dưới góc độ tâm lý, Tiến sĩ Hoàng Mai Anh chia sẻ thêm: “Thế hệ ở giữa mang trong mình sự thấu cảm đặc biệt. Họ hiểu được mong mỏi của cha mẹ và cả nhu cầu của con cái. Việc đứng ra dung hòa sự khác

biệt giữa hai thế hệ đòi hỏi một sự tinh tế và nhẫn nại rất lớn. Nếu không biết cách tự cân bằng, hoặc thiếu đi sự sẻ chia từ người bạn đời, đôi khi họ cũng cảm thấy mệt mỏi và chông chênh ngay trong chính sự vun vén của mình”.

NGHỆ THUẬT DUNG HÒA

Để gỡ bỏ những rào cản vô hình và lấp đầy khoảng cách thế hệ, mỗi thành viên cần học cách chấp nhận sự khác biệt. Trong một mái nhà chung, nghệ thuật dung hòa nằm ở việc biết thiết lập những “ranh giới mềm”.

Thạc sĩ Triệu Thị Phương, giảng viên bộ môn Xã hội học gia đình, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn TP. Hồ Chí Minh khẳng định, sự tôn trọng ấy bắt đầu từ những điều rất nhỏ. Người lớn tuổi cõi mở hơn, lùi lại một bước để con trẻ có sự tự do trong việc vun vén tổ ấm nhỏ và nuôi dạy con cái, tránh can thiệp quá sâu gây ngột ngạt. Ngược lại, những người trẻ cũng cần chậm lại một nhịp, thấu hiểu tâm lý nhạy cảm, để thấu thân của người già để cư xử sao cho tinh tế.

Khi sự tôn trọng được thiết lập, việc tiếp theo là tạo ra những khoảng thời gian chất lượng để kéo các thành viên lại gần nhau. Anh Bùi Trung Dũng, thôn Tân Bắc, xã Hàm Yên chia sẻ: “Gia đình tôi hiện nay thống nhất một quy tắc: từ lúc ngồi vào mâm cơm tối cho đến khi ăn hoa quả, uống xong tuần trà ở phòng khách, tuyệt đối không ai được cầm điện thoại. Ban đầu bọn trẻ cũng phụng phịu, nhưng rèn mãi thành quen. Giờ thì tối nào ông bà cũng có người nghe chuyện nếp sống, nếp làng; mấy đứa nhỏ thì ríu rít kể chuyện trường lớp. Không khí trong nhà rộn ràng hơn hẳn, bản thân vợ chồng tôi cũng bớt được áp lực sau một ngày dài”.

Bên cạnh những thói quen nhỏ, thay đổi cách giao tiếp

chính là chiếc chìa khóa vạn năng. Thay vì giữ khư khư nếp nghĩ cũ, ông bà có thể đón nhận cái mới bằng sự bao dung. Đối lại, người trẻ hãy chủ động kéo người già vào thế giới của mình bằng những việc làm giản dị như kiên nhẫn hướng dẫn ông bà dùng mạng xã hội, gọi video cho người thân hay đọc tin tức. Khi được kết nối với nhịp sống hiện đại, người cao tuổi sẽ có cảm giác mình được trân trọng, quan tâm.

Gia đình ông Hoàng Quang Tường, thôn Phai Khần, xã Hồng Thái là một gia đình văn hóa tiêu biểu của tỉnh Tuyên Quang. Ông cho biết: “Lắng nghe chủ động là liều thuốc kết nối tình cảm. Khi người trẻ và người già thực sự đặt mình vào vị trí của nhau để hiểu khoảng cách thế hệ sẽ tự khắc thu hẹp”.

Xã hội có hiện đại đến đâu, một gia đình có tiếng người già nhắc nhở nền nếp, có bóng dáng người trẻ bận rộn lo toan và tiếng trẻ thơ ríu rít nô đùa vẫn luôn là một “đặc ân” vô giá. Chỉ cần lấy tình yêu thương làm cội rễ, sự tôn trọng làm chiếc chìa khóa vạn năng, mái nhà đa thế hệ sẽ mãi là nơi bão giông dừng lại sau cánh cửa, là bến đỗ bình yên và vững chãi nhất cho mỗi cuộc đời ■

DIỄN ĐÀN

Tế bào của xã hội

■ THIÊN THANH

TRONG dòng chảy mạnh mẽ của quá trình đô thị hóa, hội nhập và chuyển đổi xã hội, mô hình gia đình Việt đang có nhiều thay đổi. Bên cạnh xu hướng gia đình hạt nhân ngày càng phổ biến, gia đình đa thế hệ vẫn hiện diện như một nét đặc trưng, mang trong mình nhiều giá trị bền vững cần được gìn giữ và phát huy.

Trước hết, gia đình đa thế hệ tạo nên môi trường gắn kết tình thân, giúp các thành viên chia sẻ trách nhiệm và hỗ trợ lẫn nhau trong cuộc sống. Ông bà có điều kiện gần gũi, chăm sóc và giáo dục con cháu; cha mẹ yên tâm lao động, phát triển kinh tế; con trẻ được nuôi dưỡng trong không gian giàu tình yêu thương và sự quan tâm. Đây cũng là môi trường thuận lợi để truyền thụ các giá trị văn hóa truyền thống, lòng hiếu thảo, sự kính trên nhường dưới và ý thức trách nhiệm đối với gia đình, cộng đồng.

Tuy nhiên, không thể phủ nhận gia đình đa thế hệ hiện nay cũng đang đối mặt với nhiều thách thức. Sự khác biệt về tư duy, lối sống, quan niệm giáo dục con cái hay cách tiếp cận công nghệ giữa các thế hệ dễ dẫn đến những mâu thuẫn, khoảng cách trong giao tiếp. Nếu thiếu sự thấu hiểu và tôn trọng lẫn nhau, những xung đột nhỏ có thể ảnh hưởng đến sự hòa thuận của gia đình.

Vì vậy, để gia đình đa thế hệ thực sự trở thành điểm tựa vững chắc cho mỗi thành viên, cần có sự thích ứng phù hợp với điều kiện xã hội mới. Mỗi thế hệ cần học cách lắng nghe, chia sẻ và tôn trọng sự khác biệt. Người lớn tuổi cần cởi mở trước những thay đổi của thời đại, trong khi lớp trẻ cần trân trọng kinh nghiệm sống và những giá trị truyền thống mà ông bà, cha mẹ đã vun đắp.

Trong mọi hoàn cảnh, gia đình vẫn là tế bào của xã hội, là nơi hình thành nhân cách và nuôi dưỡng các giá trị tốt đẹp của con người. Gia đình đa thế hệ, với những ưu thế riêng có, không chỉ góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc mà còn tạo nên nền tảng vững chắc cho sự phát triển bền vững của xã hội trong thời kỳ mới ■

Gia đình 3 thế hệ tại thôn 23, xã Tân Long.

Gia đình 4 thế hệ tại phường Minh Xuân.

“ Sự trân trọng của những người trẻ bắt nguồn từ chính tình yêu thương và mong muốn vun vén trọn vẹn. Một mặt, họ là những người con hiếu thảo, luôn muốn cha mẹ già được an lòng, sống vui vẻ với nếp nghĩ quen thuộc. Mặt khác, họ cũng là những bậc phụ huynh muốn thấu hiểu, làm bạn và tôn trọng sự tự do của những đứa con đang tuổi khôn lớn. Họ trở thành một “người phiên dịch” trầm lặng, vừa nhẹ nhàng giải thích những tiện lợi, mới mẻ của thời đại cho người già, vừa khéo léo nhắc nhở con trẻ về nền nếp, sự kính trọng dành cho ông bà”.

Tiến sĩ tâm lý học **HOÀNG MAI ANH**,
giảng viên Đại học Công đoàn Hà Nội

Đồng chí Khuất Văn Quý, Phó Cục trưởng, Cục Văn hóa cơ sở, Gia đình và Thư viện - Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch.

Gia đình hạnh phúc Quốc gia thịnh vượng

■ LÊ DUY

Ngày Gia đình Việt Nam năm 2026 với chủ đề “Gia đình hạnh phúc, Quốc gia thịnh vượng”, một gia đình êm ấm, tiến bộ chính là viên gạch hồng vững chắc, góp phần xây dựng nên một quốc gia phồn vinh, hùng cường và hạnh phúc bền vững. Phóng viên Báo và phát thanh, truyền hình Tuyên Quang có cuộc trao đổi với đồng chí Khuất Văn Quý, Phó Cục trưởng, Cục Văn hóa cơ sở, Gia đình và Thư viện - Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về vấn đề này.

Phóng viên: Xin đồng chí cho biết gia đình Việt Nam hiện nay đang gặp phải những khó khăn và thuận lợi gì?

Đồng chí Khuất Văn Quý: Gia đình là một thiết chế xã hội đã hình thành và phát triển qua nhiều thời kỳ. Trải qua nhiều thế hệ, gia đình Việt Nam được hình thành và phát triển với những chuẩn mực giá trị tốt đẹp, góp phần quan trọng vào việc xây dựng bản sắc văn hóa dân tộc.

Các nghiên cứu cho thấy quy mô gia đình Việt Nam đang thu nhỏ dần. Xu hướng phổ biến là chuyển từ mô hình gia đình truyền thống nhiều thế hệ sang gia đình hạt nhân ít thế hệ, ít thành viên. Các đại gia đình, gia đình có nhiều thế hệ chung sống trong một mái nhà ngày càng ít đi (tam đại đồng đường, tứ đại đồng đường). Các cặp vợ chồng trẻ có xu hướng sống riêng (gia đình hạt nhân) và sinh ít con hơn so với trước, dẫn đến số người cùng chung sống trong một hộ gia đình giảm xuống.

Trong bối cảnh hiện nay, mặt trái của cơ chế kinh tế thị trường, cũng như những ảnh hưởng từ các yếu tố tiêu cực trong quá trình giao lưu, hội nhập và đan xen đa dạng văn hóa... các tệ nạn xã hội đang có nguy cơ xâm nhập vào từng gia đình, từng thành viên gia đình, làm biến đổi các giá trị truyền thống tốt đẹp vốn có của gia đình Việt Nam.

Hiện, các địa phương đã tích cực triển khai mô hình “Gia đình văn hóa tiêu biểu”, “Gia đình học tập”, “Gia đình 5 không, 3 sạch” góp phần nâng cao nhận thức và hành động của người dân trong việc xây dựng nếp sống văn minh.

Phóng viên: Năm 2026, chủ đề của Ngày Gia đình Việt Nam là “Gia đình hạnh phúc, quốc gia thịnh vượng”, vậy theo đồng chí “hạnh phúc” trong gia đình hiện đại cần có những tiêu chí như thế nào?

Đồng chí Khuất Văn Quý: Hiện nay, chúng ta có thể điểm danh giá Bộ chỉ số Gia đình hạnh phúc là tập hợp các tiêu chí nhằm đo lường và đánh giá một cách tương đối mức độ hài lòng của các thành viên đối với một số yếu tố cơ bản của gia đình. Với điểm hiện tại, Cục Văn hóa cơ sở, gia đình và thư viện đã xác định một số tiêu chí cơ bản trong gia đình hiện đại như sau:

Gia đình anh Phạm Chí Cường, Phó Giám đốc, Chủ tịch Công đoàn cơ sở Trung tâm Y tế khu vực Chiêm Hóa (người đứng giữa) đã vinh dự được biểu dương Gia đình Viên chức tiêu biểu do Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam bầu chọn.

Sự gắn kết bền chặt trong các mối quan hệ gia đình, thể hiện qua mức độ gần gũi tình cảm, sự thấu hiểu, tôn trọng, chia sẻ và hỗ trợ giữa các thành viên; các yếu tố về an toàn, bình đẳng, yêu thương, thủy chung, hiếu thảo và không có hành vi bạo lực gia đình.

Sự thịnh vượng về vật chất, bao gồm điều kiện vật chất, khả năng tạo lập và duy trì thu nhập ổn định, mức sống và khả năng đáp ứng các nhu cầu cơ bản của các thành viên; đồng thời bảo đảm năng lực tài chính để ứng phó với những rủi ro trong đời sống gia đình và xã hội.

Sức khỏe thể chất và tinh thần của các thành viên, khả năng tiếp cận các dịch vụ chăm sóc sức khỏe, mức độ hài lòng với chất lượng sống, sự cân bằng giữa công việc và đời sống gia đình.

Môi trường sống của gia đình, xét đến mức độ an toàn, sạch sẽ, thân thiện của môi trường tự nhiên và xã hội, tính tiện ích và chất lượng các dịch vụ công cộng tại nơi cư trú.

Vị thế của gia đình, được thể hiện qua uy tín, hình ảnh, mức độ đóng góp của gia đình đối với dòng họ, cộng đồng dân cư và xã hội thông qua việc tham gia các hoạt động cộng đồng, gìn giữ và phát huy truyền thống văn hóa tốt đẹp của gia đình.

Bộ chỉ số Gia đình hạnh phúc sẽ được triển khai thí điểm, đánh giá, và dự kiến sẽ được áp dụng trên diện rộng toàn quốc vào năm 2030.

Phóng viên: Vậy những yếu tố nào cần được loại bỏ từ gia đình truyền thống để thích ứng với kỷ nguyên vươn mình của dân tộc?

Đồng chí Khuất Văn Quý: Trải qua nhiều thế hệ, gia đình Việt Nam đã được hình thành và phát triển với những chuẩn mực giá trị tốt đẹp, góp phần quan trọng vào việc xây dựng bản sắc văn hóa dân tộc. Gia đình không chỉ là nơi duy trì nòi giống mà còn là môi trường nền tảng trong việc hình thành, nuôi dưỡng và giáo dục nhân cách con người. Giá trị truyền thống của gia đình Việt Nam là sự kết tinh giữa văn hóa gia đình và văn hóa dân tộc. Những giá trị này có vai trò chi phối nhận thức và hành vi của mỗi thành viên trong gia đình, đồng thời đặt nền móng cho sự phát triển bền vững của gia đình cả ở hiện tại và trong tương lai.

Tuy nhiên bên cạnh những truyền thống văn hóa quý báu của gia đình rất cần được gìn giữ và phát huy, trong xã hội hiện đại đâu đó vẫn còn có những hủ tục len lỏi trong các gia đình cần phải được thanh lọc như: việc tổ chức đám cưới linh đình, ăn uống dài ngày nhất là ở vùng sâu,

vùng xa khi đời sống bà con còn khó khăn gây lãng phí và tốn kém. Hay một số đám tang ở một số nơi duy trì tục giữ thi thể người chết ở trong nhà nhiều ngày gây mất vệ sinh môi trường và ảnh hưởng tới sức khỏe con người, lạm dụng mê tín dị đoan làm biến tướng phong tục tốt đẹp của dân tộc.

Phóng viên: Để gia đình thực sự là “pháo đài” kiên cố bảo vệ các thành viên trước sự xâm nhập của các tệ nạn xã hội, tạo điều kiện để cho con trẻ phát triển toàn diện, góp phần xây dựng Quốc gia thịnh vượng theo đồng chí chúng ta phải làm gì?

Đồng chí Khuất Văn Quý: Để làm tốt những điều này theo tôi cần tập trung thực hiện những giải pháp sau:

Thứ nhất, hoàn thiện hệ thống pháp luật về gia đình và công tác gia đình, trong đó có việc hoàn thiện cơ sở dữ liệu quốc gia về gia đình nhằm quy định cụ thể hơn các chế tài, chế định về gia đình.

Thứ hai, là tăng cường tuyên truyền về hệ giá trị gia đình Việt Nam trong thời kỳ mới; về chiến lược phát triển gia đình Việt Nam đến năm 2030 và các chương trình thành phần của chiến lược, đó là chương trình giáo dục đạo đức, lối sống trong gia đình, bộ tiêu chí ứng xử trong gia đình; các quy định về phòng, chống bạo lực gia đình...

Thứ ba, tập trung nguồn lực cho công tác gia đình, trong đó tập trung hoàn thiện bộ máy, cán bộ làm công tác gia đình phù hợp với chính quyền địa phương 2 cấp và kiện toàn đội ngũ cộng tác viên về công tác gia đình ở địa phương; chú trọng tập huấn cho đội ngũ làm công tác gia đình sau khi các đơn vị hành chính được sáp nhập.

Ngoài ra, cần tăng cường sự phối hợp giữa các bộ, ngành, đoàn thể trung ương và địa phương; kiện toàn Ban Chỉ đạo công tác gia đình từ Trung ương đến địa phương nhằm thực hiện có hiệu quả công tác gia đình, để gia đình thực sự là những “pháo đài”, “thành lũy” kiên cố bảo vệ các thành viên trước sự xâm nhập của các tệ nạn xã hội, tạo điều kiện để cho con trẻ phát triển toàn diện.

Phóng viên: Xin trân trọng cảm ơn đồng chí!

ĐẤT VÀ NGƯỜI XỨ TUYỀN

Đứng trên đỉnh Mã Pí Lèng nhìn dòng xe nối nhau xuôi ngược, ít ai hình dung hơn 60 năm trước, nơi đây chỉ là những lối mòn cheo leo men theo vách đá. Để mở được con đường dài hơn 185 km xuyên qua những vùng địa hình hiểm trở nhất cả nước, đã có người dành trọn tâm huyết, trí tuệ và cả cuộc đời mình cho miền đá. Đó là kỹ sư Phạm Đình Dy - người được đồng bào gọi bằng cái tên đầy trân trọng: “Kiến trúc sư trưởng” đường Hạnh Phúc.

Đồng chí Phạm Đình Dy, nguyên Bí thư Tỉnh ủy Hà Tuyên.

DẤU CHÂN NGƯỜI MỞ LỐI

CUỐI thập niên 1950, phía Tây Cao nguyên Hoàng Liên Sơn là một thế giới gần như tách biệt với bên ngoài. Giữa rừng điệp núi đá tai mèo, hơn 8 vạn đồng bào các dân tộc Quan Ba, Yên Minh, Đồng Văn, Mèo Vạc sống trong cảnh thiếu đói, lạc hậu; mọi hoạt động giao thương đều phụ thuộc vào những con đường mòn cheo leo cùng sức người, sức ngựa. Nỗi nhọc nhằn ấy được gửi vào câu thơ: “Quầy túi đi về đi về của cuộc đời/Dấu chân đất in trên đường vạn dặm...”. Hai câu thơ không chỉ phản ánh hiện thực khắc nghiệt của miền đá mà còn chứa khát vọng cháy bỏng của đồng bào về một con đường nối liền với miền xuôi.

Trong bối cảnh đó, Trung ương Đảng và Bác Hồ quyết định mở đường lên Cao nguyên đá, không thể để miền cực Bắc mãi biệt lập. Song, mở đường giữa đại ngàn đá xám là nhiệm vụ chưa từng có tiền lệ. Ngay cả thực dân Pháp trước đó cũng nhiều lần khảo sát nhưng đều bất thành, trong khi bọn thổ phỉ ngạo mạn tung tin rằng: “Bao giờ đá mọc trên đầu người, để được biết thế thì Chính phủ mới mở được đường lên Đồng Văn”.

Được giao nhiệm vụ trực tiếp nghiên cứu, xác định hướng tuyến, ông Phạm Đình Dy, khi ấy là Trưởng ty Giao thông Hà Giang đã thành lập đoàn khảo sát, lần lượt thực địa thiết kế bản vẽ. Theo ông Hứa Văn Chữ, nguyên Phó Ban Chỉ huy công trường đường Hạnh Phúc, thời điểm đó chưa có bản đồ địa hình chi tiết, càng không có các phương tiện khảo sát hiện đại. Đoàn khảo sát do ông Dy phụ trách đã băng rừng, vượt núi liên tục hàng tháng trời. Nhiều đoạn, phải men theo vách đá dựng đứng, bên kia là vực sâu hun hút. Hành trang mang theo chỉ có lương khô, sọt tay, la bàn cùng quyết tâm tìm bằng được phương án tối ưu cho con đường tương lai.

Sau nhiều ngày khảo sát, ông Phạm Đình Dy đưa ra hai phương án. Một là mở đường chạy dọc biên giới Việt - Trung, tuyến ngắn hơn, ít phải phá đá, thuận lợi cho thi công. Hai là đưa tuyến đi sâu vào nội địa, xuyên

KIẾN TRÚC SƯ mở đường Hạnh Phúc

HOÀNG HÀ

qua trung tâm các vùng dân cư nhưng phải đối mặt với muôn vàn khó khăn. Để có thêm cơ sở lựa chọn, tỉnh Hà Giang đã mời hai chuyên gia giao thông từ Trung Quốc sang khảo sát. Phương án mà các chuyên gia đề xuất cũng nghiêng về hướng tuyến men theo biên giới vì tiết kiệm công sức và chi phí. Nhiều ý kiến khi ấy đồng tình với phương án này.

Tuy nhiên, ông Phạm Đình Dy đã kiên quyết bảo vệ quan điểm chọn phương án thứ hai. Theo ông, mở đường trước hết là để phục vụ dân sinh. Đường xương sống không thể chạy xa khu dân cư mà phải đi đến nơi có đồng bào sinh sống, mang ánh sáng văn minh đến với vùng cao, tạo động lực phát triển kinh tế, văn hóa, đồng thời bảo đảm quốc phòng, an ninh lâu dài. Ông cũng phân tích, dù phải xuyên qua nhiều núi đá, thi công gian khổ hơn, nhưng nền đường đi trên đá sẽ ổn định, hạn chế sạt lở trong mùa mưa bão. Bằng tầm nhìn chiến lược và sự quyết đoán của người kỹ sư nặng lòng với miền đá, ông Phạm Đình Dy đã thuyết phục Đảng bộ tỉnh lựa chọn phương án đưa tuyến đường đi vào giữa cao nguyên đá như ngày nay.

Hơn nửa thế kỷ trôi qua, dù đã nhiều lần sửa chữa, nâng cấp, đường Hạnh Phúc vẫn giữ nguyên hướng tuyến ban đầu. Ông Tiểu Đức Thanh, nguyên Chủ tịch UBND tỉnh Hà Giang nhận xét, nếu coi đường Hạnh Phúc là một kỳ tích của ý Đảng, lòng Dân thì ông Phạm Đình Dy chính là người đặt những nét vẽ đầu tiên cho kỳ tích ấy. Tầm nhìn của ông Phạm Đình Dy không chỉ nằm ở kỹ thuật giao thông mà còn ở tư duy phát triển lâu dài. Chính lựa chọn đưa đường đi qua các vùng dân cư đã tạo nền tảng phát triển kinh tế - xã hội của vùng Cao nguyên đá hiện nay.

KỶ TÍCH ĐƯỜNG HẠNH PHÚC

Ngày 10/9/1959, tiếng búa mở đường đầu tiên vang lên, mở đầu cho một trong những công trình giao thông kỹ vĩ nhất trong lịch sử ngành Giao thông Việt Nam. Hơn 1.200 thanh niên xung phong của 6 tỉnh Việt bắc và 2 tỉnh Hải Dương, Nam Định hội tụ về miền đá. Một đại công trường chưa từng có trong lịch sử giao thông nước ta chính thức hình thành.

Giữa đại công trường xé núi, mở đường, kỹ sư Phạm Đình Dy vừa là “kiến trúc sư trưởng”

Thao diễn đục chèoong mở lối mòn trên vách đá tại đoạn xã Lũng Cẩm, Sông Lô năm 1963

Thanh niên xung phong mở đường Hạnh Phúc với các công cụ thô sơ qua Sông Lô.

- Ông Phạm Đình Dy (1928 - 2016), quê xã Minh Tân, tỉnh Thanh Hóa.
- Ông từng giữ các cương vị: Trưởng ty Giao thông Hà Giang, Chủ tịch UBND tỉnh Hà Tuyên, Bí thư Tỉnh ủy Hà Tuyên.
- Với nhiều đóng góp cho sự nghiệp cách mạng, ông được Đảng, Nhà nước trao tặng: Huân chương Độc lập hạng Nhì, Huân chương Kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ hạng Nhất cùng nhiều phần thưởng cao quý khác.

hoạch định hướng tuyến, vừa là người trực tiếp chỉ đạo, tổ chức thi công trên những cung đường hiểm trở nhất. Ông Nguyễn Đức Thiện, Chủ tịch Hội Cựu TNXP tỉnh nhậm lại, ông Dy gần như có mặt ở tất cả các cung đường trọng điểm. Không quản nắng mưa, ông thường xuyên kiểm tra tiến độ, khảo sát địa chất, cùng cán bộ kỹ thuật bàn cách xử lý những “nút thắt” phát sinh.

Những năm ấy, đại công trường mở đường Hạnh Phúc đều trông vào sức người với những dụng cụ thô sơ như búa

tay, xà beng, chèoong sắt. Nhiều thanh niên xung phong đôi bàn tay bết máu, chai sần vì ngày này qua ngày khác vật lộn với đá núi. Thiếu nước sinh hoạt, từng ca nước đều được chất chiu. Giữa muôn vàn gian khó ấy, Ban Chỉ huy công trường đã phát động phong trào thi đua, xây dựng các “kiến tướng” đục lỗ chèoong, phá đá, đập đá. Ông Trịnh Văn Đăm, kiến tướng đục lỗ chèoong năm đó nhớ lại: “Ngày đó, anh em chúng tôi nghĩ ra cách đổ nước vào lỗ chèoong rồi lấy lõi ngô bịt lại.

Nước làm mềm đá, giảm ma sát nên mũi chèoong ăn sâu hơn, đỡ tốn sức mà năng suất lại tăng lên đáng kể. Sáng kiến giản dị đó được nhân rộng trên công trường, góp phần đẩy nhanh tiến độ thi công”.

Nếu những đoạn tuyến khác đã khó khăn thì đoạn đường dài 21 km từ Đồng Văn sang Mèo Vạc qua đỉnh Mã Pí Lèng thực sự là thử thách lớn nhất. Những vách đá dựng đứng cao hàng trăm mét, phía dưới là vực sâu hun hút và dòng Nho Quế cuộn chảy khiến nhiều người tin rằng không thể mở đường qua nơi này. Trước thử thách ấy, ông Phạm Đình Dy cùng Ban Chỉ huy công trường đã quyết định thành lập Đội Cơ Dỡ - lực lượng đặc biệt gồm những thanh niên gan dạ, khỏe mạnh nhất, đảm nhận nhiệm vụ chinh phục vách đá Mã Pí Lèng.

Nhớ lại những tháng ngày chinh phục Mã Pí Lèng, ông Nguyễn Sĩ Quốc, Đội trưởng Đội Cơ Dỡ chia sẻ: “Công trường phải chuẩn bị tới 2 tấn dây thừng để căng dọc vách núi. Suốt 11 tháng trời, anh em chúng tôi thay nhau đu dây, treo mình giữa lưng trời để đục lỗ chèoong, đặt mìn phá đá. Mỗi ngày chỉ mới thêm được vài xăng-ti-mét đường, nhưng không ai nản chí. Trước biển đá nghìn năm, chúng tôi tuy nhỏ bé nhưng chưa bao giờ nghĩ sẽ bỏ cuộc”.

Tháng 3-1965, đường Hạnh Phúc chính thức thông xe từ Hà Giang lên Mèo Vạc qua gần 6 năm bôn ba “xé núi, mở đường”. Ngày kỷ niệm ấy là hơn 2,24 triệu ngày công, gần 3 triệu mét khối đất, đá được đào đắp cùng biết bao mồ hôi, máu và tuổi xuân của hàng nghìn thanh niên xung phong, dân công dưới sự chỉ huy, tổ chức của “kiến trúc sư trưởng” Phạm Đình Dy. Từ con đường Hạnh Phúc, giờ đây đã có hàng ngàn con đường tỉnh, đường huyện, đường xã được kết nối mang no ấm về các bản làng.

Ông Hoàng Xuân Đôn, Trưởng Ban quản lý Công viên Địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn cho biết: “Đường Hạnh Phúc là một biểu tượng của tinh thần quyết tâm trong thời đại Hồ Chí Minh về thúc đẩy kinh tế, văn hóa, xã hội đưa miền núi tiến kịp miền xuôi. Chính nhờ con đường này đã kết nối du khách đến các di sản trên vùng Cao nguyên đá”.

GIẢI THOẠI

Tú Xương ngâm thơ làm dịu lòng vợ

NHÀ thơ Tú Xương vốn có tính ham vui, hay đi uống rượu, hát cô đầu với bạn bè đến đêm muộn mới về. Bà Tú ở nhà và vừa chạy chợ một nửa, vừa phải trông con nên rất bức mình. Một đêm nọ, ông Tú đi chơi về trễ, cửa nhà đã cài then chặt. Ông gõ cửa nhưng bà Tú giận, quyết nằm im trong nhà cần cần, quyết không ra mở.

Biết vợ đang giận lời đành, ông Tú không đập cửa kêu gào mà đứng ngoài sân, dang hăng một cái thật to rồi ngâm nga hai câu thơ mang đầy tính “chiến thuật”:

“Nắng bấy lâu nay tựa nắng hè/Chợt nghe tiếng sấm động kể bên tai...”.

Cái tài của ông Tú là ở chỗ: Ông khéo léo vì tiếng sấm nhân của vợ như “tiếng sấm”, nhưng lại tự ví bản thân mình giống như thừa ruộng khô hạn bấy lâu nay đang mong chờ trận mưa rào. Nghe chồng vậy tự trào, vừa vì mình có quyền lực như cá thiên nhiên đất trời, bà Tú dù có nghiêm nghị đến đâu cũng bật cười, hết giận liền ra tháo then cài cho ông vào nhà.

HẢI YẾN (Sưu tầm)

Chuyện từ các vườn quốc gia

■ MỸ UYÊN

Đi qua 36 vườn quốc gia (VQG) từ Bắc vào Nam, tác giả Lê Minh Hoan không chọn cách giới thiệu rừng bằng những con số hay thuật ngữ chuyên ngành. Ông kể về rừng bằng cảm xúc, câu chuyện đời thường và những chiêm nghiệm sâu lắng. Vì thế, mỗi VQG trong cuốn sách “Cảm nhận VQG Việt Nam” hiện lên như một câu chuyện sống động về sự sống, ký ức văn hóa và tương lai xanh của đất nước.

Chạm vào linh hồn của rừng

TÁC giả Lê Minh Hoan, nguyên Phó Chủ tịch Quốc hội, nguyên Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn được biết đến là người luôn mang trong mình những ý tưởng đổi mới về nông nghiệp, nông thôn và phát triển bền vững. Nhưng bên cạnh dấu ấn của một nhà lãnh đạo có tầm nhìn chiến lược, ông còn là một cây bút giàu cảm xúc, luôn lựa chọn câu chuyện đời thường để chuyển tải những vấn đề lớn của đất nước.

Với bút danh “Xích Lô”, ông từng khởi xướng dự án “Đọc sách cùng Xích Lô” nhằm lan tỏa tinh thần học tập trong cộng đồng. Từ tình yêu sách, tình yêu thiên nhiên và những chuyến đi không mỏi mệt, “Cảm nhận VQG Việt Nam” ra đời như một tuyển tập đặc biệt, kết tinh những rung động chân thực của tác giả khi đi qua 36 VQG trải dài khắp đất nước. Cuốn sách dày hơn 100 trang nhưng không tạo cảm giác nặng nề của một công

trình khảo cứu. Người đọc không bị dẫn vào rừng bằng bảng biểu, số liệu hay danh mục loài mà bằng những trang viết mềm mại, chậm rãi, giàu chất suy tưởng.

Đánh giá về tác phẩm, Tiến sĩ Hà Công Tuấn, Chủ tịch Hội Khoa học Kinh tế Nông nghiệp và Phát triển nông thôn nhận xét: “Cuốn sách mang cách nói của Nhân dân mộc mạc, giản dị mà chân thành; không thiên về miêu tả cảnh quan mà hướng tới gợi mở nhận thức, trong đó cảm xúc được tiết chế, suy tưởng được chưng cất, tạo sức lan tỏa vừa mạnh mẽ, vừa bền bỉ”. Ở góc độ quản lý ngành, PGS.TS. Trần Quang Bảo, Cục trưởng Cục Lâm nghiệp và Kiểm lâm cho rằng: Các VQG trong cuốn sách hiện lên như những “không gian sống” toàn vẹn, nơi thiên nhiên không chỉ tồn tại, mà còn nuôi dưỡng tâm hồn con người, gìn giữ bản sắc văn hóa truyền thống và mở ra cơ hội phát triển bền vững. Mỗi trang viết đều hàm chứa thông điệp chuyển từ tư duy “bảo vệ rừng” sang “quản trị hệ sinh thái rừng”, từ “khai thác

Tác giả Lê Minh Hoan ký tặng cuốn sách “Cảm nhận Vườn quốc gia Việt Nam” cho các đại biểu lễ ra mắt sách đầu tháng 6-2026.

đơn giá trị” sang “phát triển đa giá trị”, từ quản lý bằng mệnh lệnh hành chính sang quản trị dựa trên tri thức, công nghệ và sự tham gia của cộng đồng.

Theo nhiều nhà nghiên cứu, điều làm nên sức sống của “Cảm nhận VQG Việt Nam” không chỉ là những câu chuyện về rừng, mà là cách tác giả đi tìm phần hồn của những cánh rừng. Sau mỗi tán cây, dòng suối hay triền núi là bóng dáng của con người, văn hóa và những giá trị đang được gìn giữ cho tương lai. Và có lẽ, tinh thần ấy được gói trọn trong câu văn giản dị mà sâu sắc: “Rừng không có thấy, không có bằng, không có

phấn. Nhưng ai biết lắng nghe sẽ thấy rừng dạy ta những bài học sâu thẳm về cân bằng, cộng sinh và bền vững”.

Từ màu xanh đến trách nhiệm

Mỗi VQG qua ngòi bút của Lê Minh Hoan không chỉ là một điểm đến trên bản đồ, mà là một bài học về cách con người ứng xử với thiên nhiên. Điều đặc biệt là ông không kể về rừng bằng diện tích hay số lượng loài quý hiếm, mà bằng những câu chuyện nhỏ để mở ra những suy ngẫm lớn.

Ở VQG Ba Bể, đó là chiếc thuyền độc mộc lặng lẽ lướt trên

mặt hồ xanh thẳm, gợi nhắc về nhịp sống chậm rãi, nơi con người học cách lắng nghe thiên nhiên nhiều hơn là chinh phục thiên nhiên. Với VQG Ba Vì, triền địa của người Dao hiện lên những gói lá thuốc, cho thấy tôn thiên nhiên cũng chính là giữ văn hóa và sinh kế cộng đồng. Đến VQG Cúc Phương, giữa ngàn cánh bướm bay lên từ già, tác giả nhận ra trách nhiệm thiên nhiên luôn bắt đầu từ việc nhỏ nhất: Một cây xanh trồng, một mẫu rác được nhặt, đứa trẻ được dạy biết yêu cây.

Ở điểm cuối của dải đất chữ S, VQG Mũi Cà Mau là

MỖI TUẦN MỘT CUỐN SÁCH

“NGOÀI kia đông bão, lòng mẹ bình yên” là tiểu thuyết giàu cảm xúc của nhà văn Hàn Quốc Cheon Myeong Kwan. Sách do Kim Ngân dịch, Alphabooks phối hợp cùng Nhà xuất bản Văn học phát hành năm 2015.

Câu chuyện xoay quanh gia đình của In Mo, một người đàn ông 48 tuổi có sự nghiệp thất bại, hôn nhân tan vỡ, cuộc sống bế tắc. Trong lúc tuyệt vọng nhất, anh nhận được cuộc gọi từ mẹ, báo về nhà ăn cháo gà. Cuộc trở về ấy mở ra hành trình tái kết nối với gia đình, nơi không chỉ có người mẹ già mà còn có người anh trai thất nghiệp, từng nhiều lần vào tù ra tội, cùng cô em gái út ly hôn và mang theo nhiều tổn thương. Mỗi người đều mang trong mình những vết thương riêng, những đổ vỡ và mặc cảm.

Điều đặc biệt của cuốn sách nằm ở cách Cheon Myeong Kwan xây dựng nhân vật người mẹ. Bà không phải hình mẫu người mẹ vĩ đại theo kiểu lý tưởng

hóa, mà hiện lên rất đời thường: lạng lẽ nấu những bữa cơm, âm thầm quan tâm từng đứa con, nhẹ nhàng đón nhận mọi thất bại của chúng mà không trách móc.

Người mẹ trong truyện là hiện thân của sự bao dung gần như vô điều kiện. Các con của bà đều không hoàn hảo, nhưng bà không trách móc hay phán xét. Bà đau, nhưng giữ nỗi đau ấy trong im lặng. Bởi bà hiểu rằng khi con người thất bại, thứ họ cần nhất không phải là thêm một lời trách cứ, mà là một nơi để quay về.

Ở bà còn có một phẩm chất rất đáng suy ngẫm: sự bình tĩnh trước đồng bão. Nhan đề cuốn sách gần như được gói trọn trong tính cách này. Cuộc đời bên ngoài có thể hỗn loạn, đầy biến cố, nhưng người mẹ luôn giữ cho mình một sự điềm nhiên đặc biệt. Bởi bà hiểu nếu

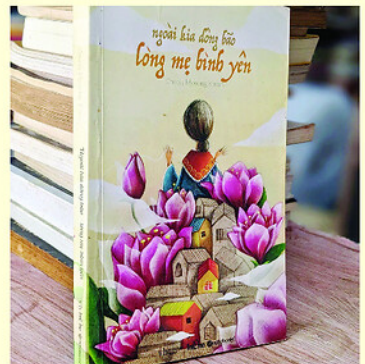
chính mình cũng gục ngã, gia đình sẽ mất đi điểm tựa cuối cùng. Bà giống như một gốc cây già giữa bão lớn. Cành lá có thể rung lắc dữ dội, nhưng gốc rễ vẫn bám chặt vào đất.

Bà yêu con không phải để được biết ơn, cũng không mong con phải thành đạt để bà tự hào. Với bà, điều quan trọng nhất chỉ là các con bình an. Đây là một dạng tình yêu rất mẹ: lặng lẽ, bền bỉ và âm thầm hy sinh.

Người mẹ trong tiểu thuyết không chỉ là một nhân vật văn học. Bà là biểu tượng của rất nhiều người mẹ Á Đông, những người phụ nữ không quen nói lời yêu thương, nhưng dành cả đời để yêu thương. Người đọc nhận ra rằng, sức mạnh lớn nhất của người mẹ chính là ở khả năng giữ bình yên cho cả gia đình bằng một trái tim rộng lớn đến vô điều kiện.

Lời nhắc dịu dàng

■ NGỌC BÍCH

Cuốn sách mang lại thông điệp sâu sắc nhất về gia đình.

câu chuyện về mối quan hệ giữa rừng, đất và con người. Những cánh rừng được bền bỉ giữ phù sa, giữ đất và giữ cả dấu chân khai mở phương Nam của cha ông. Từ đó, tác giả gợi mở một triết lý sâu sắc: Muốn có đất phải giữ rừng, muốn có tương lai phải giữ hệ sinh thái. Giữ có không chỉ nằm ở những gì con người lấy đi, mà còn ở những gì biết giữ lại cho thế hệ mai sau.

Còn ở Du Già - Cao nguyên đá Đồng Văn, câu chuyện lại trở nên gần gũi hơn với Tuyên Quang. Giữa vùng đất tưởng như chỉ có đá, tác giả nhìn thấy đá cũng biết "nở hoa". Trên những triền núi khắc nghiệt, đồng bào Mông, Tày, Dao vẫn bền bỉ gieo mùa, giữ gìn bản sắc và kiến tạo cuộc sống. Qua đó, ông gợi mở một cách nhìn đầy nhân văn: Khó khăn không chỉ là trở ngại, mà còn có thể trở thành giá trị; phát triển không phải lúc nào cũng là đi nhanh hơn, mà đôi khi là biết đi chậm lại để hiểu sâu hơn những gì đang có.

Những suy ngẫm ấy cũng là điều anh Vũ Đức Quỳnh, Trưởng phòng Quản lý bảo vệ rừng và Bảo tồn thiên nhiên, Chi cục Kiểm lâm tỉnh Tuyên Quang tâm đắc sau khi đọc cuốn sách. Theo anh, điều đáng giá không chỉ là vẻ đẹp của 36 VQG, mà là cách tác giả đặt con người vào trung tâm của câu chuyện bảo tồn, từ đó lan tỏa tình yêu thiên nhiên và truyền cảm hứng hành động. Muốn giữ được màu xanh lâu dài phải làm cho người dân thấy được giá trị của rừng và trở thành chủ thể của công tác bảo tồn. Khi người dân sống được nhờ rừng, hiểu rừng và tự hào về rừng, họ sẽ là những người giữ rừng hiệu quả nhất.

Có những cuốn sách kết thúc ở trang cuối, nhưng "Cảm nhận VQG Việt Nam" khép lại để mở ra một hành trình thực tiễn. Phía sau vẻ đẹp kỳ vĩ của đại ngàn là vai trò sống còn của những cánh rừng trong việc giữ nước, chắn bão và bảo vệ đa dạng sinh học. Cuốn sách không chỉ chạm đến lòng trắc ẩn bằng những giá trị tự nhiên không thể tái tạo, mà còn hoàn thành sứ mệnh lớn nhất: Biến tình yêu rừng thành hành động thiết thực để bảo vệ tương lai xanh của đất nước ■

Với văn phong dung dị, có chút lạnh lẽo và trần trụi, nhưng cuốn sách càng đọc càng thấm. Sách không bị lụy dù viết về những con người đầy thương tổn, mà lại có nhiều mảng màu tươi sáng, ấm áp, khiến câu chuyện vẫn gần gũi và chân thật.

Điều cuốn sách để lại sâu sắc nhất là thông điệp về gia đình. Gia đình không phải nơi hoàn hảo, càng không phải nơi không có xung đột. Gia đình là nơi duy nhất thật bại, yếu đuối hay từng mắc sai lầm, vẫn có một cánh cửa luôn mở để chờ bạn trở về. Và trong rất nhiều trường hợp, trái tim người mẹ chính là nơi bình yên nhất.

Cuốn sách vì thế không chỉ là một cuốn tiểu thuyết về tình mẫu tử, mà còn là lời nhắc nhở dịu dàng: giữa bộn bề cuộc sống, đôi khi thứ cần rồi con người cần chính là một bữa cơm nhà, một cuộc hội ngộ, hay đơn giản là vòng tay của mẹ. Đây là cuốn sách rất đáng đọc cho bất kỳ ai đang tìm kiếm những "đồng bào" của riêng mình ■

Trống đồng có mặt trong tất cả các nghi lễ linh thiêng của làng Lô Lô Chải.

Âm vang trống đồng nơi biên ải

■ BIÊN LUẬN

Giữa miền đá xám cực Bắc, nơi Cột cờ Quốc gia Lũng Cú hiên ngang trong gió, tiếng trống đồng của người Lô Lô vẫn luôn ngân vang qua bao thế hệ. Âm thanh ấy không chỉ mở đầu một lễ hội hay nghi thức tâm linh, mà còn chuyên chở ký ức cộng đồng, niềm tự hào dân tộc và khát vọng trường tồn của một tộc người giữa miền biên ải.

Trống đồng trong đời sống người Lô Lô

KHI những tia nắng đầu tiên chạm lên mái nhà trình tường vàng óng ở thôn Lô Lô Chải, xã Lũng Cú, sương núi vẫn còn bàng lãng bên những hàng rào đá, từ khoảng sân rộng tại nhà văn hóa thôn, tiếng trống đồng ngân lên, trầm hùng và vang vọng. Âm thanh ấy dội vào vách đá, lan qua các triền núi rồi hòa vào không gian mênh mang của Cao nguyên đá. Với người Lô Lô, đó không chỉ là tiếng nhạc trong điệu múa trống, mà là tiếng nói của tổ tiên vọng về từ ngàn đời.

Người Lô Lô là một trong 16 dân tộc rất ít người ở Việt Nam. Dù cộng đồng không đông, nhưng họ vẫn lưu giữ gần như nguyên vẹn nhiều giá trị văn hóa truyền thống độc đáo. Trong kho tàng di sản ấy, trống đồng được xem là báu vật thiêng liêng nhất, là biểu tượng gắn kết cộng đồng và là linh hồn của đời sống tinh thần.

Từ bao đời nay, trống đồng hiện diện trong hầu hết các nghi lễ quan trọng của người Lô Lô. Đó là lễ tế trời, lễ cầu mưa, lễ cúng thổ thần, lễ cúng tổ tiên, lễ rước làng, hay những dịp cộng đồng sum họp. Mỗi khi tiếng trống vang lên, người dân trong bản hiểu rằng một sự kiện thiêng liêng đang diễn ra. Tiếng trống dẫn dắt các nghi thức, kết nối con người với thần linh và gửi gắm những ước nguyện về cuộc sống bình yên, mùa màng tốt tươi, gia đình hạnh phúc.

Đặc biệt, trống đồng Lô Lô luôn tồn tại theo cặp gồm trống đực và trống cái. Trống đực nhỏ hơn, trống cái lớn hơn, tượng trưng cho âm - dương, trời - đất,

Cặp trống đồng được người Lô Lô gìn giữ như báu vật.

nam - nữ. Quan niệm ấy phản ánh rõ nét tín ngưỡng phồn thực và triết lý về sự sinh sôi, phát triển của cộng đồng. Mỗi nhịp trống hòa quyện như một bản giao hưởng của sự sống, nơi con người tìm thấy sự cân bằng giữa thiên nhiên và vũ trụ.

Không chỉ mang giá trị tín ngưỡng, trống đồng còn là một tác phẩm nghệ thuật đặc sắc. Trên mặt trống là những vòng tròn đồng tâm, hình mặt trời tỏa tia, họa tiết răng lược, hình người cách điệu cùng nhiều hoa văn mang đậm dấu ấn văn hóa Lô Lô, tạo nên bản sắc không thể trộn lẫn. Mỗi hoa văn giống như một trang sử được khắc bằng kim loại, kể câu chuyện về nguồn cội, về hành trình sinh tồn và khát vọng vươn lên của một dân tộc nơi biên cương đất nũi.

Trường thôn Lô Lô Chải Sinh Di Già chia sẻ: "Với người Lô Lô, trống đồng còn là thước đo sự trường tồn của cộng đồng. Nhiều gia đình coi việc gìn giữ trống đồng như giữ gìn danh dự và cội

nguồn của dòng họ. Những chiếc trống cổ được bảo quản cẩn trọng, truyền từ đời này sang đời khác như một báu vật vô giá". Giá trị đặc biệt ấy càng được khẳng định khi đôi trống đồng Lô Lô có niên đại từ thế kỷ V hiện lưu giữ tại Bảo tàng tỉnh Tuyên Quang được công nhận là Bảo vật quốc gia vào năm 2015. Đó không chỉ là niềm tự hào của người Lô Lô mà còn là sự ghi nhận đối với một di sản văn hóa độc đáo của dân tộc Việt Nam.

Nhịp trống giữ bền cương

Trên vùng đất cực Bắc, tiếng trống đồng không chỉ lưu giữ ký ức văn hóa mà còn góp phần bồi đắp ý thức cộng đồng, hun đúc tình yêu quê hương và tinh thần giữ gìn biên cương. Ở Lô Lô Chải, ngôi làng tốt nhất thế giới nằm dưới chân Cột cờ Lũng Cú, tiếng trống đồng vẫn vang lên trong những Ngày hội Văn hóa, những dịp lễ Tết và các hoạt động cộng đồng. Mỗi nhịp trống như nhắc nhở con cháu về cội

nguồn, về trách nhiệm giữ gìn bản sắc và bảo vệ quê hương nơi địa đầu đất nước.

Để gìn giữ văn hóa dân tộc, các nghệ nhân cao tuổi trong bản vẫn miệt mài truyền dạy cách đánh trống cho lớp trẻ. Họ không chỉ dạy kỹ thuật mà còn truyền lại ý nghĩa của từng tiết tấu, từng nghi lễ, từng câu chuyện gắn với chiếc trống thiêng, để di sản trống đồng sẽ được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Anh Vàng Di Đại, một thanh niên người Lô Lô yêu văn hóa dân tộc đã trở thành người kế tục các nghệ nhân trong bản. Anh kể: "Học đánh trống không đơn thuần là học một loại nhạc cụ truyền thống mà là học cách lắng nghe tiếng nói của dân tộc mình. Mỗi lần tiếng trống ngân vang, tôi cảm nhận rõ hơn sợi dây kết nối giữa quá khứ và hiện tại, giữa tổ tiên và con cháu".

Sức sống của trống đồng còn được thể hiện qua những cách làm mới để bảo tồn và phát huy giá trị di sản. Trong đó, một số mô hình du lịch cộng đồng đã lấy cảm hứng từ biểu tượng trống đồng để tạo nên sản phẩm văn hóa đặc sắc, giúp du khách được trải nghiệm trọn vẹn hơn với không gian văn hóa của người Lô Lô.

Những năm gần đây, Ngày hội Văn hóa dân tộc Lô Lô được tổ chức thường niên đã tạo thêm không gian để tiếng trống đồng ngân vang. Các hoạt động phục dựng nghi lễ, truyền dạy kỹ năng đánh trống, giới thiệu văn hóa truyền thống đã góp phần đưa di sản đến gần hơn với cộng đồng và du khách.

Từ một biểu tượng tín ngưỡng, trống đồng đang trở thành nguồn lực văn hóa để phát triển kinh tế, tạo sinh kế cho người dân địa phương. Nhưng điều đáng quý hơn là quá trình ấy không làm mất đi giá trị nguyên gốc của di sản mà giúp di sản sống động hơn trong đời sống đương đại; đánh thức những giá trị văn hóa ngàn đời, như nhịp đập của miền biên viễn, khẳng định sự hiện diện bền bỉ của một cộng đồng đã và đang góp phần gìn giữ từng tấc đất thiêng liêng nơi phên dậu Tổ quốc ■

Nhà báo của bạn

Truyện ngắn: BUI VIỆT PHƯƠNG

NHÀ Mạnh ở cuối bản, bản chạy dài ven con đường bê tông nên mỗi khi anh đi từ tỉnh về cả bản đều biết. Mạnh cũng thích vừa chạy chiếc xe Wave từ từ vừa ngó nghiêng cuộc sống của bà con. Thì thoảng anh dừng xe lại kính cần chào một cụ già hay những đường cho em bé đang mãi chạy theo trái bóng...

Bản của Mạnh cách xa thị trấn gần trăm cây số, đường đi lại khó khăn vì phải đi qua ba con suối chưa kể đèo dốc quanh co, gập ghềnh. Nhưng đó chưa phải là điều anh lo lắng nhất vì dù khó đến đâu chính quyền vẫn quyết tâm đưa đường điện lưới, đưa trạm phát sóng Viettel, trường học, Trạm Y tế về tận nơi hẻo lánh này.

- Thế cậu bán khoán nhất là điều gì? Trước câu hỏi đầy chân tình, gần gũi của anh Lâm, Tổng Biên tập báo, Mạnh thấy tự tin trả lời:

- Thưa anh, em thấy khó nhất là dân ở bản em cứ phải trông ngó, không trông ngó không chịu được.

Anh Tổng Biên tập bật cười trước sự thật thà nhưng cũng đầy trách nhiệm với cộng đồng của cậu phóng viên trẻ...

Ngày đầu Mạnh về tỉnh làm báo là như thế đó, mới đó đã ba năm trôi qua, từ cậu giáo viên dạy văn chuyển sang làm báo là một khoảng cách không hề ngắn. Báo chí cần sự năng động, tính tế nắm bắt thông tin và còn cần cả sự tham vấn, tham mưu từ chính người phóng viên.

Đang mãi mê suy nghĩ, Mạnh đã đến trước cửa nhà ông Vinh từ lúc nào. Anh rút từ trong chiếc ba lô đeo sau lưng ra gói chè, dựng chân chống xe, đánh tiếng gọi chủ nhà. Ở đây bà con sống với nhau thân thành, ăn nhin tốt nên gần như chả nhà nào có cổng, cửa chỉ khép không khóa, ấm nước lá với bộ ấm chén luôn thường trực đón khách như tấm lòng cởi mở của Nhân dân.

Lạ thật, đã gọi đến lần thứ ba chưa thấy ông Vinh đâu, linh tính có chuyện lạ, anh đặt gói chè xuống, chạy vào trong nhà. Qua sân sau, Mạnh ra vườn thì thấy ông Vinh đang ngồi thừ ra trước một cái hộp cát tông đóng kín, khuôn mặt trầm tư. Thấy ông cụ gần tám mươi tuổi không sao anh thờ phào nhẹ nhõm, thấy Mạnh ông Vinh như bắt được vàng:

- Ôi trời nhà báo của bản đây rồi...

Cả bản Sìn Cao đều quen gọi Mạnh như thế, bản đầu anh hỏi ngược nhưng dần dần đã thành quen. Anh gõ gõ vào hộp cát tông thắc mắc: "Bác Vinh lại sắm gì à, sao bác có vẻ ưu tư thế, hay lại tiếc tiền...". Ông Vinh lắc đầu, nói giọng rất nghiêm túc: "Áy, tôi không tiếc tiền đâu nhưng mà đây là chuyện hệ trọng, tôi phải đặt "nó" xuống đất như là báo cáo cho thần đất, thần rừng chứng giám...".

Minh họa: BÍCH NGỌC

Thấy lạ, Mạnh hỏi dồn: "Thế "nó" là cái gì bác, nguy hiểm đến thế sao?". Vừa hỏi anh vừa lo lắng vì bà con hay cả tin dễ mất tiền vào những món hàng đa cấp. Như đoán bất được sự lo lắng ấy, ông Vinh xua tay: "Áy, không phải đa cấp đâu nhá, cái này như cháu làm báo đấy, gọi là cái gì tao quên mất rồi nhĩ... thôi tao thật con gà hai bác cháu uống mừng nhá...".

Mạnh lại càng hồi hộp. Anh về nhà, tắt xong quay ra sân đã thấy mẹ đang chăm chú xem điện thoại.

- Mẹ, mẹ xem gì mà chăm chú thế?

Mẹ anh vẫn không ngẩng lên nhưng trả lời:

- Mẹ đang xem người ta bán hàng trên cái chợ... chợ gì trên điện thoại ấy con.

- À, sàn giao dịch điện tử phải không mẹ?

- Ủ đúng đúng. Cái chợ quê mình dưới gốc cây vải thì xưa rồi, ngon thì ngon nhưng làm sao người ở xa mua được. Giờ có cái chợ ấy mình bán gì cả thế giới biết. Ấy mà về nhà không ăn cơm với mẹ lại đi đâu nữa thế con?

Mạnh nói với mẹ chuyện ông Vinh rủ sang nhà để mừng cái gì đó trong hộp. Mẹ anh chau mày suy nghĩ một lát rồi bất ngờ reo lên:

- À, là cái máy để tự quay mình đó, để lại cái gì đó nhưng mặt mũi sáng rõ lắm không tối thui như điện thoại đâu...

Nói đến đây, Mạnh lơ mơ đoán ra, anh nhanh nhẩu chào mẹ rồi đi bộ sang nhà ông Vinh. Bỗng có ai vỗ nhẹ vào vai anh và tiếng cười khúc khích:

- Ô Liên đấy à? Mạnh ngỡ ngàng trước cô bé cùng xóm ngày nào đen đúa, gầy như que củi mà hôm nay đã lớn hẳn, xinh xắn như một bông hoa.

- Ai cho phép anh lúc chiều đột nhập vào nhà em thế?

Mạnh ngỡ ngàng với hai từ "đột nhập". Liên là con gái ông Vinh, hai ông bà sinh mấy cậu con trai mà mãi

lớn theo ý tưởng chuyển đổi cây trồng của anh trong bài báo hôm nọ đấy.

Vinh cầm chiếc kéo khui lớp băng dính dán và ồ lên trước bộ thiết bị livestream mà hai cha con ông Vinh mua. Anh cặn kẽ giảng giải. Bác với em chú ý này: Đây là thiết bị thu âm tiếng Anh gọi là Microphone, nó giúp giọng nói của mình rõ ràng, không bị lẫn tạp âm. Còn đây là bộ xử lý âm thanh còn có tên là Soundcard/Audio Interface), nó giúp lọc bỏ tiếng ồn và thêm các hiệu ứng như vang hoặc giả giọng. Còn cái hệ thống ánh sáng hay còn được gọi là đèn Livestream thì nó giúp khuôn mặt mình nó sáng, đều màu, khử bóng và tạo hiệu ứng bắt sáng trong mắt... Ngoài ra còn có phụ kiện hỗ trợ giá đỡ, chân kẹp micro (Arm stand) và màng lọc âm (Pop filter)...

- Khiếp, anh Mạnh nói cứ như sách, em live xong anh mua ủng hộ em nhé!

Mạnh cười trước sự lúng lúng tình nghich của Liên. Hỏi ra mới biết nhà ông Vinh và bà con đã chuyển sang trồng lạc, ồ để thích ứng với sườn dốc bạc màu. Ngày xưa còn bé, hai đứa theo bố mẹ đi bỏ ngô, đợi mãi chỉ thấy cây ngô lên loi thôi, cái đói cái nghèo cứ đeo đẳng mãi.

Khi vào ăn cơm, Mạnh bán khoán:

- Thế nhà mình trồng nhiều lạc và ồ thế thì tiêu thụ kiểu gì?

- Ấy, tôi đọc báo thấy nhu cầu Nhân dân dưới xuôi giờ khác. Các bác ấy bận không có thời gian chế biến món ngon thế là tôi bán với con Liên hay ta làm sản cho họ...

Nói đến đây, bỗng Mạnh nghe thấy tiếng mẹ vang lên sau lưng:

- Đây, có cái sách cháu nó ghi mua tặng bác Vinh mà quên mất, giờ tôi cầm sang đây.

Ông Vinh và Liên khẩn khoản giữ mẹ của Mạnh lại ăn cơm. Mẹ anh cũng kể:

- Bác gái xưa có bí quyết ngâm ớt, làm thức ăn từ lạc ngon lắm, hôm qua nếm thử thấy tay nghề cháu Liên cũng không kém...

Mạnh vừa ăn vừa mỉm cười. Hóa ra bản mình thay đổi nhiều quá, đúng là từ loạt bài mà anh Tổng Biên tập động viên mình viết đã giúp bà con thức tỉnh. Từ sản phẩm sạch đến cách quảng bá và giao dịch đều thay đổi. Tới đây khi chủ trương xây dựng sàn giao dịch điện tử sẽ có nhiều niềm vui nữa...

Thấy anh đang suy tư ông Vinh nhắc khéo:

- Cháu ăn đi, mai đưa cái Liên đi mua thêm mấy cái bóng điện mới thấp cho sáng, mà hai đứa chúng mày... cũng gần ba mươi cả rồi đấy...

- Đây, anh nhà báo khui ra và hướng dẫn cho em đi, lần này em quyết làm ăn

lớn theo ý tưởng chuyển đổi cây trồng của anh trong bài báo hôm nọ đấy.

Vinh cầm chiếc kéo khui lớp băng dính dán và ồ lên trước bộ thiết bị livestream mà hai cha con ông Vinh mua. Anh cặn kẽ giảng giải. Bác với em chú ý này: Đây là thiết bị thu âm tiếng Anh gọi là Microphone, nó giúp giọng nói của mình rõ ràng, không bị lẫn tạp âm. Còn đây là bộ xử lý âm thanh còn có tên là Soundcard/Audio Interface), nó giúp lọc bỏ tiếng ồn và thêm các hiệu ứng như vang hoặc giả giọng. Còn cái hệ thống ánh sáng hay còn được gọi là đèn Livestream thì nó giúp khuôn mặt mình nó sáng, đều màu, khử bóng và tạo hiệu ứng bắt sáng trong mắt... Ngoài ra còn có phụ kiện hỗ trợ giá đỡ, chân kẹp micro (Arm stand) và màng lọc âm (Pop filter)...

- Khiếp, anh Mạnh nói cứ như sách, em live xong anh mua ủng hộ em nhé!

Mạnh cười trước sự lúng lúng tình nghich của Liên. Hỏi ra mới biết nhà ông Vinh và bà con đã chuyển sang trồng lạc, ồ để thích ứng với sườn dốc bạc màu. Ngày xưa còn bé, hai đứa theo bố mẹ đi bỏ ngô, đợi mãi chỉ thấy cây ngô lên loi thôi, cái đói cái nghèo cứ đeo đẳng mãi.

Khi vào ăn cơm, Mạnh bán khoán:

- Thế nhà mình trồng nhiều lạc và ồ thế thì tiêu thụ kiểu gì?

- Ấy, tôi đọc báo thấy nhu cầu Nhân dân dưới xuôi giờ khác. Các bác ấy bận không có thời gian chế biến món ngon thế là tôi bán với con Liên hay ta làm sản cho họ...

Nói đến đây, bỗng Mạnh nghe thấy tiếng mẹ vang lên sau lưng:

- Đây, có cái sách cháu nó ghi mua tặng bác Vinh mà quên mất, giờ tôi cầm sang đây.

Ông Vinh và Liên khẩn khoản giữ mẹ của Mạnh lại ăn cơm. Mẹ anh cũng kể:

- Bác gái xưa có bí quyết ngâm ớt, làm thức ăn từ lạc ngon lắm, hôm qua nếm thử thấy tay nghề cháu Liên cũng không kém...

Mạnh vừa ăn vừa mỉm cười. Hóa ra bản mình thay đổi nhiều quá, đúng là từ loạt bài mà anh Tổng Biên tập động viên mình viết đã giúp bà con thức tỉnh. Từ sản phẩm sạch đến cách quảng bá và giao dịch đều thay đổi. Tới đây khi chủ trương xây dựng sàn giao dịch điện tử sẽ có nhiều niềm vui nữa...

Thấy anh đang suy tư ông Vinh nhắc khéo:

- Cháu ăn đi, mai đưa cái Liên đi mua thêm mấy cái bóng điện mới thấp cho sáng, mà hai đứa chúng mày... cũng gần ba mươi cả rồi đấy...

- Đây, anh nhà báo khui ra và hướng dẫn cho em đi, lần này em quyết làm ăn

LÊ KHẮC DINH

Mẹ và sen

Giấu mình dưới lớp bùn nâu
 Trắng trong từ rễ lắng sâu cội cành
 Chắt chiu gạn đục hôi tanh
 Dâng đời ngàn đóa ngọt lành đưa hương
 Sắc hồng thấm những cung đường
 Theo quang gánh mẹ phố phường lên men
 Vai sòm bạc phếch đất phèn
 Thị thành sáng rực ánh đèn mẹ qua
 Lá xanh gói cả thật thà
 Vị đồng hương cốm chén trà chân quê
 Lặng thầm bên chiếc cầu tre
 Ao nhà mẹ giặt lụa hè đầy hương
 Dầu đi trăm nẻo con đường
 Dáng sen bóng mẹ trong gương tượng con
 Chùa làng vọng tiếng hoàng hôn
 Sen dâng Đức Phật mười phương độ trì
 Chiều nay trĩu gánh mẹ đi
 Tiếng rao thơm ngát rải đầy hương quê.

NGUYỄN CHUNG THÀNH

Về bên hiên nhà

Ta về bên mái hiên nhà
 Ngả lưng cánh võng nghe gà gáy trưa
 Ngắm hoa leo khúch giậu thưa
 Ăn cơm mẹ nấu cà dứa, muối vừng
 Góc vườn quả chín thơm lành
 Chào mào riu rít tung búng sớm mai
 Quà quê chỉ sẵn với khoai
 Mà nghe ấm áp như ngày ấu thơ
 Về đây bên mái hiên xưa
 Gửi vào lòng mẹ giữa trưa nắng hè
 Tạm quên ồn ã tàu xe
 Bon chen phố thị, để nghe tiếng lòng
 Về đây tắm mát giếng trong
 Gột bao bụi bặm cho lòng an nhiên
 Lắng nghe khúc nhạc điệu êm
 Tuổi thơ vẫy gọi vui bên hiên nhà.

Minh họa: ĐỨC TRẦN

TRẦN VĂN LAN

Về làng bỗng hóa tuổi thơ

Nửa đời bươn trải bốn ba
 Mà hồn thơ đại chưa ra khỏi làng
 Mồ chùa giữ nhịp đèn nhang
 Mây theo khói bếp lang thang cội trời
 Thanh xuân gửi lại quê người
 Về làng bỗng thấy mây phơi mái đầu
 Bao nhiêu nước chảy qua cầu
 Hàng tre vẫn đứng cúi cầu bóng mình
 Mấy trăm năm vẫn trọn tình
 Làng còn tươi trẻ thừa mình nằm nôi
 Thơm dòng sữa ngọt ru hời
 Xiên khoai vạt nắng đầu hồi phàn vên
 Làng bao trăm tuổi còn xuân
 Còn ta thoát đã mấy phần tóc mây
 Con chuồn ngược nắng chiều nay
 Làng đưa ta lại những ngày ấu thơ.

Minh họa: NGỌC AN

MAI HOÀNG HANH

Mẹ

Ở quê mẹ sống một mình
 Chắt chiu hơi ấm lặng thinh sau màn
 Gian nhà hiu hắt vắng tanh
 Chỉ con mèo mướp quần quanh ngủ vùi
 Ngày xưa nhà chật mà vui
 Khổ kham chan lẫn ngọt bùi cháo rau
 Giờ nghe trở gió hàng cau
 Mối hay khoảng vắng bạc màu hương xưa

Cha theo mây trắng sớm trưa
 Mẹ mang cơ cực bao mùa bể dâu
 Bóng chiều rầu rĩ bờ lau
 Niềm riêng mẹ giấu phía sau trăng buồn

Mẹ ra cuối ngõ đầu thôn
 Ngắm mây bên bóng hoàng hôn muộn mằn
 Mẹ khâu vá lại tháng năm
 Bằng hương bồ kết xa xăm thuở nào

Ngoài sân nhói tiếng mưa rào
 Tường đầu dĩ vãng nghẹn ngào tóc sương
 Mẹ còn đây với quê hương
 Mà như lạc giữa vô thường thế gian.

ĐINH HÀ

Ca dao mẹ

Thìa rồi dũa tập dần quen
 Cha chăm mẹ bốn mà nên hình hài
 Ấu ơ... cái thuở một hai
 Cá xương mẹ lựa, cơm nhai ấm lòng

Mẹ là chốn ấm đêm đông
 Quạt mo phe phẩy giấc nồng hè oi
 Bao trò thơ ấu mãi chơi
 Roi mây bài học đầu đời dạy con

Dưa cà trừ mấy vại lon
 Ngày xưa đôi mồi đối mồn ngày xưa
 Chân bìn tay lấm chiêm mùa
 Tháng năm chắc lép nằng mưa mẹ sàng

Con đi muôn vạn nẻo đường
 Sao bằng muôn nỗi cơ hàn mẹ ơi!
 Mẹ không đội đá vá trời
 Vai hằn đòn gánh công đời nuôi con

Trái bao thua thắng, mắt còn
 Mái tóc xanh, nụ cười giòn mẹ đầu
 Trở trời trái gió thường đau
 Xin chăm mẹ như thuở đầu mẹ chăm

Già là con nít hai lần
 Đưa rơi thìa rớt nhọc nhằn bữa cơm
 Tại gia tu giữa đời thường
 Chúng con "chăm Phật" suốt nguồn ầu ơ...

ĐẾN VỚI BÀI THƠ HAY

Mẹ của anh

Phải đâu mẹ của riêng anh
 Mẹ là mẹ của chúng mình đấy thôi
 Mẹ tuy không đẻ, không nuôi
 Mà em ơn mẹ suốt đời chưa xong
 Ngày xưa má mẹ cũng hồng
 Bên anh, mẹ thức lo từng cơn đau
 Bây giờ tóc mẹ trắng phau
 Để cho mái tóc trên đầu anh đen
 (...)

Mẹ không ghét bỏ em đâu
 Yêu em em đã là dâu trong nhà
 Em xin hát tiếp lời ca
 Ru anh sau mỗi âu lo nhọc nhằn
 Hát tình yêu của chúng mình
 Nhỏ nhoi giữa một trời xanh khôn cùng
 Giữa ngàn hoa cỏ núi sông
 Giữa lòng thương mẹ mệnh mông không bờ
 Chắt chiu tự những ngày xưa
 Mẹ sinh anh để bây giờ cho em

XUÂN QUỲNH

TRONG thế giới thơ tình của Xuân Quỳnh, tình yêu không chỉ là những đại khởi, đắm say của tuổi trẻ, mà luôn gắn liền với những vẻ đẹp đời thường, bình dị và đầy trách nhiệm. "Mẹ của anh" là một nốt nhạc như thế. Tác phẩm không chỉ dừng lại ở tiếng lòng thủ thỉ của một người con gái đang yêu, mà cao hơn cả, đó là sự hòa quyện tuyệt đẹp giữa tình yêu lứa đôi và tình mẫu tử - một sự hóa giải tự nhiên cho mối quan hệ vốn thường được xem là nhạy cảm: Mẹ chồng và nàng dâu.

Ngay từ những thanh âm đầu tiên, Xuân Quỳnh đã khơi lên một lời khẳng định đầy tự nhiên nhưng lại vô cùng ấm áp: "Phải đâu mẹ của riêng anh/Mẹ là mẹ của chúng mình đấy thôi". Hai chữ "chúng mình" vang lên nghe sao mà thân thương, kéo gần khoảng cách và định vị lại vị trí của người con dâu trong gia đình mới.

Ca dao xưa thường nhắc đến mối quan hệ mẹ chồng - nàng dâu với những khoảng cách, định kiến nặng nề. Nhưng đến với Xuân Quỳnh, mọi rào cản ấy hoàn toàn bị xóa nhòa bởi một chất xúc tác duy nhất: Tình yêu. Tiếng lòng dốc cạn của cô gái: "Mẹ không ghét bỏ em đâu/Yêu anh em đã là dâu trong nhà" như một câu nói thường ngày nhưng chứa đựng một chân lý giản đơn. Vì yêu anh, em trân trọng tất cả những gì thuộc về anh, và mẹ chính là thế giới thiêng liêng nhất nuôi dưỡng tâm hồn anh. Sự tiếp nhận danh xưng "là dâu trong nhà" không phải là một nghĩa vụ cưỡng ép hay bốn phận nặng nề, mà là một sự tự nguyện đầy hạnh phúc. Chính tình yêu dành cho người con trai đã trở thành chiếc cầu nối vững chắc nhất, biến người lạ thành người thân, biến "mẹ của anh" thành người mẹ chung của hai đứa.

Không dừng lại ở lòng biết ơn, người con dâu trong bài thơ còn khát khao được dâng hiến, được sưởi ấm cho tổ ấm bằng sự tiếp nối thế hệ: "Em xin hát tiếp lời ca/Ru anh sau mỗi âu lo nhọc nhằn/Hát tình yêu của chúng mình / (...)/Mẹ sinh anh để bây giờ cho em". Khổ thơ như một lời cúi đầu thành kính và là đỉnh cao của tình cảm mẹ chồng - nàng dâu. Bản tình ca của đôi lứa được nuôi dưỡng, bao bọc bên trong một không gian mệnh mông, rộng lớn của tình mẫu tử. Người con dâu nhận ra hạnh phúc mình đang nâng niu hôm nay chính là quả ngọt từ sự "chắt chiu" tự những ngày xưa của mẹ.

Bằng ngôn từ mộc mạc, giọng thơ trầm thì như hơi thở, "Mẹ của anh" của Xuân Quỳnh đã vượt lên trên một bài thơ tình thông thường để trở thành bài ca về lòng vị tha. Tác phẩm mang đến một thông điệp nhẹ nhàng mà sâu sắc: Khi người con dâu đối đãi với mẹ chồng bằng tấm lòng chân thành và sự kính trọng, mọi định kiến sẽ lùi xa, nhường chỗ cho một điểm tựa vững chắc để giữ lửa cho hạnh phúc gia đình.

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Mỗi dịp hè, nhiều gia đình lại đối mặt với bài toán quản lý chăm sóc con. Không ít bậc cha mẹ vì bận rộn công việc hoặc thiếu không gian, điều kiện vui chơi cho con đã lựa chọn một giải pháp đơn giản: giao cho trẻ chiếc điện thoại thông minh hoặc máy tính bảng. Nhưng sự thuận tiện trước mắt ấy đang kéo theo những hệ lụy đáng lo ngại đối với sự phát triển của thế hệ tương lai. Vậy làm sao để trẻ có mùa hè lành mạnh?

Hệ lụy "khoán" trẻ cho thiết bị công nghệ

KHÔNG khó để bắt gặp hình ảnh những em bé mới vài tuổi đã thành thạo việc mở YouTube, lướt video ngắn hay chơi game trên điện thoại. Nhiều phụ huynh thừa nhận rằng, khi con quấy khóc hoặc khi người lớn cần tập trung làm việc, chiếc điện thoại trở thành "bảo mẫu" hữu hiệu nhất.

Đáng chú ý, trong dịp nghỉ hè, thời gian trẻ tiếp xúc với thiết bị điện tử thường tăng đột biến. Không còn lịch học cố định, không ít trẻ dành phần lớn thời gian trong ngày để xem video, chơi game hoặc sử dụng mạng xã hội, "giám mình" trong thế giới số.

Một thực tế khác cũng đáng suy nghĩ là độ tuổi sử dụng điện thoại ngày càng trẻ hóa. Nếu trước đây học sinh cấp hai mới bắt đầu tiếp cận điện thoại thông minh, thì hiện nay nhiều trẻ từ 2 - 3 tuổi đã được tiếp xúc thường xuyên với màn hình. Đối với một bộ phận phụ huynh, việc cho con xem điện thoại không còn là giải pháp tình thế mà đã trở thành một thói quen trong sinh hoạt hằng ngày.

Các chuyên gia giáo dục và y tế đều khẳng định rằng trong những năm đầu đời, sự phát triển của trẻ phụ thuộc rất lớn vào tương tác trực tiếp với cha mẹ, người thân và môi trường xung quanh. Việc sử dụng thiết bị điện tử quá mức có thể dẫn đến hàng loạt hệ lụy như chậm phát triển ngôn ngữ, giảm khả năng tập trung, hạn chế giao tiếp, khó kiểm soát cảm xúc, lười vận động và gia tăng nguy cơ lệ thuộc vào công nghệ. Đối với trẻ lớn hơn, việc tiếp xúc sớm với mạng xã hội còn tiềm ẩn nhiều nguy cơ như tiếp cận nội dung độc hại, bị ảnh hưởng bởi các trào lưu lệch chuẩn, bạo lực mạng hoặc hình thành thói quen sống khép kín, thiếu kết nối với đời thực.

Mùa hè lành mạnh cho trẻ

■ DUY ANH

Trong dịp nghỉ hè, thời gian trẻ tiếp xúc với thiết bị điện tử thường tăng đột biến.

Đặc biệt, các bác sĩ và chuyên gia can thiệp sớm đã ghi nhận một thực tế đáng chú ý ở nhóm trẻ sinh trong giai đoạn đại dịch COVID-19, nhất là các em sinh năm 2019 và 2020. Trong thời kỳ giãn cách xã hội, nhiều gia đình phải làm việc tại nhà, trẻ ít được đưa ra ngoài, ít có cơ hội tiếp xúc với bạn bè, thầy cô và người thân. Không ít cha mẹ đã để con tiếp xúc với điện thoại, máy tính bảng hoặc tivi trong thời gian dài.

Sau đại dịch, số lượng trẻ đến khám vì chậm nói, chậm tương tác, khó hòa nhập và nghi ngờ có dấu hiệu rối loạn phát triển tăng lên tại nhiều cơ sở y tế và trung tâm can thiệp. Nhiều chuyên gia gọi đây là "thế hệ COVID" - những đứa trẻ đã trải qua những năm đầu đời trong điều kiện thiếu giao tiếp xã hội và tiếp xúc quá nhiều với màn hình.

Tuy điện thoại và mạng xã hội không phải là nguyên nhân trực tiếp gây ra rối loạn phổ tự kỷ, nhưng việc trẻ bị "bỏ mặc" trước màn hình trong thời gian dài có thể

dẫn đến tình trạng được nhiều chuyên gia gọi là "tự kỷ ảo" hoặc hội chứng giống tự kỷ, với các biểu hiện như chậm nói, ít giao tiếp mắt, giảm tương tác với người xung quanh và chỉ hứng thú với thiết bị điện tử. Điều đó cho thấy, thứ gây tổn thương không chỉ là chiếc điện thoại, mà là sự thiếu vắng những tương tác thực giữa trẻ với gia đình và cộng đồng trong giai đoạn vàng của sự phát triển.

Để trẻ có mùa hè lành mạnh

Trước hết, cha mẹ cần thay đổi quan niệm coi điện thoại là công cụ giữ trẻ. Không nhất thiết phải cấm tuyệt đối, nhưng cần xây dựng nguyên tắc sử dụng thiết bị điện tử phù hợp với từng độ tuổi. Trẻ nhỏ nên được giới hạn thời gian tiếp xúc màn hình, nội dung phải được chọn lọc và có sự đồng hành của người lớn. Đặc biệt, không nên để trẻ vừa ăn vừa xem điện thoại hoặc sử dụng thiết bị điện tử để dỗ dành mỗi khi trẻ quấy khóc.

Khi trẻ có không gian vui chơi, kết nối với bạn bè, sức hấp dẫn của điện thoại và mạng xã hội sẽ giảm đi đáng kể. Trong ảnh: Trẻ em vui chơi ở thác Du Già.

Quan trọng hơn, cha mẹ cần dành thời gian chất lượng cho con. Sự hiện diện và tương tác của cha mẹ chính là môi trường tốt nhất để trẻ phát triển ngôn ngữ, cảm xúc và nhân cách.

Trong dịp hè, các địa phương, Đoàn thanh niên, nhà trường và các tổ chức xã hội cũng cần tạo thêm nhiều sân chơi bổ ích cho trẻ em như lớp học năng khiếu, câu lạc bộ đọc sách, hoạt động thể thao, trải nghiệm kỹ năng sống, sinh hoạt hè tại khu dân cư hay các chương trình tình nguyện dành cho thiếu nhi. Khi trẻ có không gian vui chơi, khám phá và kết nối với bạn bè, sức hấp dẫn của điện thoại và mạng xã hội sẽ giảm đi đáng kể.

Bên cạnh đó, cần tăng cường tuyên truyền để phụ huynh nhận thức đầy đủ về tác động của việc lạm dụng thiết bị điện tử đối với trẻ. Việc phát hiện sớm các dấu hiệu chậm nói, chậm tương tác hay bất thường về hành vi và đưa trẻ đi thăm khám, can thiệp kịp thời cũng có ý nghĩa rất quan trọng.

Trẻ em cần công nghệ để thích nghi với thời đại số, nhưng các em cũng cần hơn sự đồng hành, yêu thương và những trải nghiệm thực của cuộc sống. Một mùa hè ý nghĩa không phải là mùa hè trẻ dành nhiều thời gian nhất trên mạng xã hội, mà là mùa hè các em được lớn lên trong sự quan tâm của gia đình, được chạy nhảy, khám phá và lưu giữ những kỷ ức đẹp của tuổi thơ ■

XEM GIỜ ĐÂU?

VÀO ngày cuối tuần 27 và 28/6 khán giả được thưởng thức loạt phim truyền giờ vàng trên sóng TTV và trải nghiệm điện ảnh phim bom tấn chiếu rạp tại Lotte Tuyên Quang.

TTV Tuyên Quang

- 8h00: Oan gia phòng cấp cứu - Tập 21, 22.
- 10h30: Thế giới song song - Tập 15, 16.
- 12h00: Cạm bẫy - Tập 35, 36.
- 18h00: Ngược dòng thanh xuân - Tập 21, 22.
- 21h15: Duyên nợ vô khuyết - Tập 24, 25.

Cảnh trong phim Thế giới song song.

Lotte Tuyên Quang

- Minions & quái vật (Mọi đối tượng): 9h00, 13h00, 18h50. **CẢNH TRỰC**

NHỊP CẦU NHÂN ÁI

Xót xa cảnh hai anh em khuyết tật nương tựa ông bà già yếu

■ MINH THỦY

Ở tuổi đáng lẽ được đến trường, vui chơi cùng bạn bè, hai anh em Đặng Phú Quẩy, sinh năm 2006 và Đặng Phú Quyền, sinh năm 2009, dân tộc Dao Đỏ, ở thôn Xuân Thành, xã Thông Nguyên, tỉnh Tuyên Quang lại phải từng ngày chống chọi với bệnh tật trong căn nhà nhỏ của ông bà nội.

Nhìn hai cháu nằm bất động trên giường, bà nội Triệu Mùi Mán, 63 tuổi, nghẹn ngào kể: "Những năm đầu đời, hai cháu của tôi là Quẩy và Quyền đều phát triển bình thường. Thế nhưng khi lớn lên, cả hai mắc bệnh về xương khớp, sức khỏe ngày càng suy giảm. Quẩy phải nghỉ học từ sau lớp 2 vì không thể đi lại, vài năm sau Quyền cũng buộc dừng việc học khi mới hết lớp 1 do bệnh tình trở nặng". Hơn 3 năm nay, mọi sinh hoạt của hai anh em từ ăn uống, vệ sinh cá nhân đến đi lại đều phụ thuộc hoàn toàn vào ông bà nội đã ngoài 60 tuổi. Mỗi khi thời tiết thay đổi, những cơn đau nhức hành hạ khiến các em nhiều đêm không thể ngủ yên.

Khó khăn càng chồng chất khi năm 2021, bố mẹ ly hôn và đều có gia đình riêng. Từ đó đến nay, hai anh em sống cùng ông bà nội. Nguồn thu nhập của gia đình chỉ dựa vào vài nương ruộng và công việc đồng áng, trong khi ông bà tuổi cao, sức khỏe ngày càng giảm sút nhưng vẫn phải gồng gánh chi phí sinh hoạt, thuốc men và chăm sóc hai cháu.

Sau 1 ngày Báo và phát thanh, truyền hình Tuyên Quang đăng tải thông tin trên chuyên mục "Nhịp cầu nhân

Cháu Đặng Phú Quẩy và Đặng Phú Quyền, thôn Xuân Thành, xã Thông Nguyên, tỉnh Tuyên Quang bị khuyết tật.

ái", hai em Quẩy và Quyền đã nhận được trên 20 triệu đồng từ các cơ quan, đơn vị và nhà hảo tâm. Rất mong các cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp, nhà hảo tâm và bạn đọc gần xa quan tâm, giúp đỡ để hai anh em Quẩy và Quyền có thêm cơ hội được điều trị, với bớt đau đớn và có một tương lai tốt đẹp hơn.

Mọi sự giúp đỡ xin gửi về, anh Đặng Chàn Kinh, bố của hai cháu Đặng Phú Quẩy và Đặng Phú Quyền, thôn Xuân Thành, xã Thông Nguyên. ĐT: 0398497326. Hoặc chị Trần Thị Minh Thủy, phóng viên Báo và phát thanh, truyền hình Tuyên Quang. STK: 8100215014802, Agribank. ĐT: 0976 840 865 ■

Tìm hài cốt liệt sĩ trên đất bạn Lào

Đội Quy tập hài cốt liệt sĩ 589 cùng cán bộ Bộ CHQS tỉnh Khăm Muộn dâng hương tưởng niệm các liệt sĩ.

GỮA những cánh rừng nguyên sinh trùng điệp của tỉnh Khăm Muộn (Lào), Đội Quy tập hài cốt liệt sĩ (HCLS) 589 (Đội 589), Phòng Chính trị, Bộ CHQS tỉnh Quảng Trị vẫn ngày đêm miệt mài thực hiện nhiệm vụ tìm kiếm, cất bốc và đưa hài cốt các liệt sĩ Quân tình nguyện và chuyên gia Việt Nam hy sinh trên đất bạn trở về với Tổ quốc.

Theo Thượng tá Nguyễn Thanh Bình, Đội trưởng Đội 589, từ nguồn tin do người dân địa phương cung cấp về việc khu vực hang Cạ Tộ từng là nơi bộ đội Việt Nam chiến đấu, trú quân trong thời kỳ chiến tranh, đơn vị đã nhanh chóng tổ chức lực lượng đến khảo sát thực địa. Những ngày đầu, công việc gặp vô vàn khó khăn khi hang động nằm sâu trong vùng núi đá hiểm trở, nhiều đoạn bị sạt lở, vùi lấp qua nhiều năm. Các khối đá lớn chồng chất, lối đi hẹp, địa hình phức tạp khiến việc tìm kiếm phải tiến hành hết sức thận trọng.

Sau gần hai tháng kiên trì tìm kiếm, đơn vị tiếp tục phát hiện thêm 3 HCLS

trong lòng hang. Tổng cộng tại hang Cạ Tộ, Đội 589 đã cất bốc được 5 HCLS.

Mùa khô 2025 - 2026, Đội 589 thực hiện nhiệm vụ trên địa bàn 4 huyện với 276 bản thuộc tỉnh Khăm Muộn. Thượng tá Nguyễn Thanh Bình cho biết: "Chúng tôi luôn xác định đây không chỉ là nhiệm vụ chính trị đặc biệt mà còn là trách nhiệm và đạo lý của thế hệ hôm nay đối với những người đã hy sinh vì độc lập dân tộc và nghĩa vụ quốc tế cao cả. Vì vậy, dù khó khăn đến đâu, cán bộ, nhân viên đơn vị cũng quyết tâm đưa HCLS trở về với quê hương, gia đình".

Trong suốt quá trình thực hiện nhiệm vụ, Đội 589 luôn nhận được sự quan tâm, giúp đỡ của cấp ủy, chính quyền, LLVT và Nhân dân tỉnh Khăm Muộn. Nhiều người dân địa phương đã chủ động cung cấp thông tin, trực tiếp dẫn đường cho bộ đội Việt Nam đến các khu vực nghi có HCLS. Sự đồng hành ấy không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả công tác quy tập mà còn là minh chứng sinh động cho mối quan hệ đoàn kết hữu nghị đặc biệt Việt Nam - Lào.

Nữ bác sĩ gần 30 năm làm việc thiện

BÁC sĩ Lê Thanh Nga, sinh năm 1979, hiện sinh sống ở phường Tăng Nhơn Phú, TP Hồ Chí Minh, hồi nhỏ từng bị hở van tim 2 lá và bị viêm họng mãn tính, thường xuyên phải làm bạn với bệnh viện. Chính vì vậy, bác sĩ Nga đã chọn học ngành y trước để chăm sóc chính mình, sau để giúp đỡ những bệnh nhân có hoàn cảnh khó khăn.

Năm 1998, bác sĩ Nga và một số bạn bè thành lập Nhóm y, bác sĩ thiện nguyện vì người nghèo. Thành viên chủ yếu là sinh viên ngành y nên hoạt động chính của nhóm lúc bấy giờ là chăm sóc người bệnh nặng, ở xa mà không có khả năng tài chính. Sau nhiều năm công tác ở Bệnh viện Quân y 175, bác sĩ Nga càng có cơ hội tiếp cận nhiều bệnh nhân nghèo, hoàn cảnh của họ rất đáng thương, điều đó càng thôi thúc nữ bác sĩ giúp đỡ nhiều hơn nữa cho họ.

Trước thời gian dịch bệnh Covid-19, vợ chồng bác sĩ Nga áp ụ xây dựng một nhà lưu trú miễn phí cho bệnh nhân nghèo. Nhà lưu trú 0 đồng được khởi công vào tháng 12-2021 trên diện tích

đất 300 m² tại số 340/14 đường Long Phước (phường Long Phước, TP Hồ Chí Minh). Đây không chỉ là một ngôi nhà bình thường mà còn là nơi hội tụ của tình người. Đứng một năm thi công, nhà lưu trú được khánh thành với tổng giá trị khoảng gần 10 tỷ đồng.

Bác sĩ Nga cho biết, nhà lưu trú có thể tiếp đón được khoảng 40 bệnh nhân và người nhà cùng lúc. Mọi người đến đây không chỉ được lưu trú miễn phí mà còn được hỗ trợ ăn uống, điều trị bệnh theo phương pháp y học cổ truyền. Quan trọng nhất là mọi bệnh nhân nghèo côi bỏ được áp lực tài chính khi hầu hết là những bệnh nhân nghèo từ nơi xa đến.

Suốt 27 năm qua, bác sĩ Nga đều đón giao thừa... ngoài đường. Bởi lẽ, chính giờ phút chuyển giao giữa năm cũ và năm mới, nhóm do bác sĩ Nga dẫn đầu đều đi tặng quà người vô gia cư, người nghèo không có điều kiện về quê ăn Tết. Những phần quà nhỏ vào giờ phút thiêng liêng như xoa dịu nỗi buồn, sự cô quạnh của những người lao động nghèo.

Bác sĩ Nga (đội nón) phát cơm miễn phí tặng bệnh nhân nghèo.

ĐỨC HÀI (Tổng hợp)

TẢN VĂN

KHI tiếng ve rì rào, thừa thớt còn sót lại trên những cây phượng vĩ, cũng là lúc những sỹ tử không thể mơ mộng mãi. Mùa thi cử đang lấp đầy không gian tuổi học trò. Sách bút là người bạn đồng hành. Khát vọng học tập cháy đỏ ước mơ. Bao vất vả cũng đã đến ngày hái quả. Những quả ngọt, quả chín đầy trên cây. Nhưng không phải lúc nào ta cũng hái được quả ngọt. Sự học là quá trình đầy gian nan thử thách. Có bao nhiêu cơn mưa đã bấy nhiêu mồ hôi, nước mắt của cha mẹ, chất chiu từng hạt lúa, củ khoai, dành dụm từng đồng bạc lẻ.

Cải nắng tháng Sáu đốt cạn nước trên đồng, nhưng không thể làm cạn được tình cha, tình mẹ, những ngày rong ruổi cùng con mỗi mùa thi. Khi con bước vào cổng ngôi trường mơ ước, đem theo sự bồi hồi của cha, của mẹ. Những bóng cây ven đường không che nổi cái nắng. Những cơn gió trưa hè không làm nguội được cái nóng bỏng da. Bao nhiêu thời gian con bước vào cuộc thử thách đầu đời, là bấy nhiêu thời gian cha đứng giữ trời khát vọng.

Khi cổng trường vừa mở, cha đứng ngóng con giữa bao nhiêu bồi hồi, khắp khời. Nét mặt cha thoáng chút âu lo. Nhưng cha đã không hỏi con về kết

Công cha, nghĩa mẹ

■ HOA NGUYỄN

Minh họa: XUÂN ĐỨC

quả bài thi, chỉ đưa con chai nước và bảo: Con uống nước cho đỡ khát. Rồi cha lấy chiếc quạt lá mang theo quạt mát cho con, che nắng cho con. Chỉ đến khi con cười thật tươi, khoe bài làm tốt cha ạ, nước mắt cha lặng lẽ rơi

xuống gò má đen sạm. Giọt nước mắt hạnh phúc của cha như dòng nước mát giữa trưa hè oi ả.

Trước cổng trường mùa thi, có bao nhiêu cảnh tượng xúc động. Những người cha, người mẹ đội nắng, đội mưa

như những người nông dân gieo hạt trên đồng. Những giọt nước mắt hạnh phúc, những nụ cười giòn tan cứ bật lên giữa không gian đầy nắng. Những lưng áo đầm ướt mồ hôi. Những đôi mắt đỏ hoe, những tâm tư nặng trĩu... Mỗi gốc cây, mỗi góc tường trước cổng trường mở ra là một tâm trạng khác nhau. Một người mẹ ôm con an ủi "Không sao đâu con ạ. Tương lai còn rất dài. Cơ hội vẫn chờ con ở phía trước...".

Dưới một bóng cây thừa nắng, hai cha con chia nhau ổ bánh mì. Con dở sách tranh thủ ôn bài, cha ngồi quạt cho con, xua đi cái nóng. Con chừ nhوده đi những giọt mồ hôi. Cạnh bên, một người mẹ chải lại mái tóc cho cô con gái. Thời gian nặng nề trôi đi. Tiếng ve ngân khe khẽ trên ngọn cây. Bầu trời cao mây trôi thật chậm. Chút bình yên bên cha, bên mẹ như ngọn đèn soi sáng ở phòng thi...

Đã đi qua bao mùa phượng vĩ, giảng đường đại học không phải là con đường duy nhất. Dù con đường nào ta bước tới thành công đều có giọt mồ hôi của cha, của mẹ. Như trái ngọt ta hái trong vườn, cây của cha trồng trước lúc con thi. Nhưng cha chưa một lần được hái quả. Quả ngọt của cha đã trao hết cho con.

Xin cúi đầu tạ ơn công cha, nghĩa mẹ! ■

Thôn Xà Phìn nép mình bên dãy Tây Côn Lĩnh hùng vĩ, khí hậu ẩm mát tạo điều kiện thuận lợi cho những mái nhà mọc rêu xanh.

Ấn tượng “làng nhà rêu”

■ Phóng sự ảnh: AN GIANG

Nằm ở độ cao hơn 1.000m, thôn Xà Phìn, xã Thanh Thủy là nơi sinh sống của 54 hộ dân, 100% là đồng bào Dao, từ lâu được du khách triu mến gọi “làng nhà rêu” bởi hàng chục ngôi nhà sàn lợp lá cọ phủ kín màu của thời gian.

Khí hậu ẩm mát quanh năm cùng sương mù dày đặc đã tạo điều kiện thuận lợi để rêu bám lên mái nhà, rồi dần phát triển thành những thảm xanh mềm mại. Có những mái cọ 20 - 30 năm tuổi, rêu phủ dày, xen lẫn những khóm lan rừng, tạo nên vẻ đẹp hiếm nơi nào có được.

Mái nhà qua năm tháng kết bạn cùng sương gió, kết duyên cùng rêu xanh, trở thành nét riêng của bản làng. Mỗi mái nhà rêu như đang kể câu chuyện về sự gắn bó bền bỉ của con người với núi rừng biên cương. Chính vẻ đẹp mộc mạc ấy đang ngày càng níu chân du khách đến khám phá và trải nghiệm.

▲ Phụ nữ người Dao bên ngôi nhà rêu.

Khí hậu mát mẻ quanh năm khiến rêu mọc dày trên mái nhà.

Trải qua thời gian, rêu ngày càng dày thêm.

▲ Có những ngôi nhà tuổi đời từ 20 - 30 năm phủ dày rêu phong.

MÓN NGON CUỐI TUẦN

Cá rán vàng.

Tô bún cá hấp dẫn.

Những ngày hè oi ả, mỗi người thường có xu hướng tìm đến những món ăn thanh mát, nhẹ bụng nhưng vẫn đảm bảo giá trị dinh dưỡng. Trong số đó, bún cá là một lựa chọn được nhiều người yêu thích bởi sự hài hòa giữa hương vị đậm đà và cảm giác tươi mới, dễ chịu.

Bún cá

■ TIẾN CHIẾN

Điểm nhấn tạo nên sức hấp dẫn của bún cá nằm ở những miếng cá vàng ruộm được chế biến công phu. Cá tươi sau khi làm sạch được khử mùi tanh bằng chanh và muối hạt, lọc lấy phần thịt, để ráo nước khi chiên. Không sử dụng bột áo, cá được chiên trực tiếp trong dầu nóng ở nhiệt độ phù hợp để tạo nên lớp vỏ ngoài giòn nạm, vàng tự nhiên. Nhờ cách chế biến này, từng miếng cá vẫn giữ được vị ngọt nguyên bản, phần thịt bên trong mềm ẩm, săn chắc, mang đến cảm giác hấp dẫn ngay từ lần thưởng thức đầu tiên.

Bên cạnh cá rán, nước dùng chính là yếu tố quyết định chiều sâu hương vị của món ăn. Nước dùng được ninh từ xương lợn kết hợp với xương cá, tạo nên vị ngọt thanh tự nhiên. Hành tây và gừng nướng được bổ sung trong quá trình ninh giúp tăng hương thơm đặc trưng, đồng thời làm cho nước dùng thêm phần đậm đà. Khi hoàn thiện, nước dùng được kết hợp cùng cà chua chín đỏ và một chút giấm bỗng, tạo nên vị chua thanh dịu nhẹ, kích thích vị giác nhưng vẫn giữ được sự cân bằng tinh tế.

Sự góp mặt của rau cần chần sơ, hành lá, thì là cùng các loại rau sống tươi xanh không chỉ làm tăng giá trị dinh dưỡng mà còn góp phần hoàn thiện hương vị tổng thể. Hương thơm đặc trưng của các loại rau hòa quyện cùng vị ngọt của cá và nước dùng tạo nên một tổng thể hài hòa, thanh khiết.

Khi nước dùng nóng hổi được chan lên tô bún trắng mềm, phủ bên trên là những miếng cá vàng giòn cùng sắc đỏ của cà chua và màu xanh của rau thơm, món ăn trở nên vô cùng hấp dẫn cả về thị giác lẫn vị giác. Không quá cầu kỳ nhưng tinh tế trong từng công đoạn chế biến, bún cá là món ăn lý tưởng để giải nhiệt mùa hè, mang đến cảm giác nhẹ nhàng, khoan khoái và đầy năng lượng.